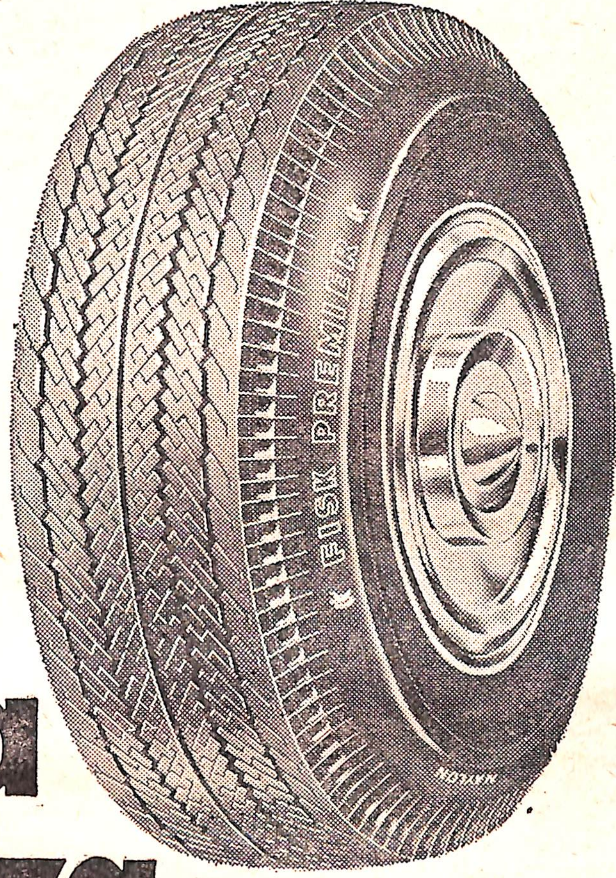
Akbaba

Halka açık dev pazarlar kuruluyor. — Gazeteler —

— Şu renge uygun bir yama rica ediyorum!..

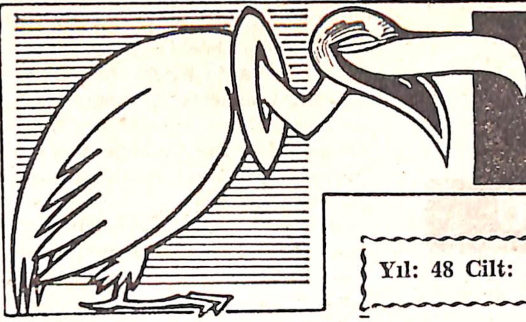
Vasıtanıza ve yolunuza en uygun lâstik Fisk çeşidi arasındadır!

Fisk, piyasanın en yumuşak lâstiğidir.
Sarsıntıları önler, rahat bir yolculuk sağlar.
Fisk, piyasanın en sağlam lâstiğidir.
Terkibinde bulunan Poli-B maddesi sayesinde çelik gibi bir sağlamlık kazanmıştır.
Fisk, piyasanın uzun yola en elverişli, ağır yüke en dayanıklı lâstiğidir.
Fisk, piyasanın fren emniyetini en iyi sağlayan lâstiğidir.
Fisk, savrulmayı ve kaymayı önler.

FISK
sağlam
yumuşak

(Manajans : 2804 — 135)

Yıl: 48 Cilt: 19 Sayı: 37 * Kurucusu: Yusuf Ziya ORTAÇ * 2 Eylûl 1970 * Fiyatı: 125 Krş.

BEYİN İHRAÇ EDİYORUZ!..

BAZAN bir küçük ajans haberinde koskoca bir ülkeye ayna tutulur; bazan bir gazetenin önemsiz bir köşesine sığınmış habercikte koskoca bir memleketin topoğrafyası yansır.

Eğer şu sıralarda bir yabancı size:

— Türkiye nasıl bir yerdir? diye sorarsa, kendisine devletin resmî ajansının şu küçücük haberini tercüme edebilirsiniz:

«Manisa (A.A.) — Merkez ilçe ve köylerinde görevli 80 bayan ilkokul öğretmeni, yurt dışında işçi olarak çalışmak üzere Manisa İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvurmuşlardır. Çoğunluğu köy ilkokul öğretmeni olan grup, yurt dışına gitmek istemelerine gerekçe olarak geçim sıkıntısını göstermektedirler. Yetkililer, öğretmenlerin önümüzdeki ay içinde yurt dışına gönderileceklerini açıklamışlardır.»

Şu küçük haberi okuduktan sonra:

— Türkiye, öğretmenlerin geçinmek için yabancı diyarlara işçi olarak göç ettikleri bir memlekettir.. sonucuna varmaktan kim kaçınır?

Yüzde altmışı okuma - yazma bilmez bir toplumuz, böyle bir ortamda öğretmenlerin yurt dışına gitmek için kuyruğa girmesi ne demektir? Dünyanın her yanına insan ihraç ediyoruz. Almanya'ya, Fransa'ya, Belçika'ya, İsveç'e, Avustralya'ya, Amerika'ya, Kanada'ya...

İktisatçılarımız:

— İhracatımız artmıyor.. diye üzülmesinler, dışarıya adam ihraç etmekte neredeyse şampiyonluk bayrağına hak kazanacağız.

Geçenlerde bir hastahanede çalışan bir operatör:

— Geçinemiyorum ve dışarıya gitmeyi düşünüyorum.. diyordu.

Operatöre hak vermemek elde değildi. Doktorluğu, ticaret gibi düşünmeyen hekimlerimizin sıkıntı çektikleri aşikârdır. Ya zengin hastaları basketbol topu gibi biribirine atarak sömüren doktor kliklerine girecek; ve sağlığını kaybetmiş vatandaş eline düşünce:

— Kaç lirasını aldıktan sonra bırakayım?.. diye düşüneceksin

Veya:

— Ben bu işi yapamam, acaba dışarı mı gitsem? diye kara kara düşüneceksin.

Hesap edilmiş: Bir doktor en aşağı yirmibeş yıl, yâni çeyrek yüzyılda yetişiyor. Tam rakamı bilinmiyor ama, dışarıda en aşağı 2.000 doktorumuzun bulunduğu yetkililerce söylenmektedir. Bu hesaba göre bizim gibi fakir bir ülke yabancı zengin devletlere tam 1 milyar liralık beyin ihraç etmiş demektir. Bu ihracatın bedava yapıldığı hesaplanırsa zengin dostlarımıza tam 1 milyar liralık karşılıksız yardımda bulunmuş oluyoruz.

Böyle ticaretin kâr neresindedir?

Nüfusumuzun yüzde altmışı okuma-yazma bilmez..

Öğretmenlerimizi işçi diye dışarı yollarız.

İnşaat kötülüğü yüzünden her zelzelede binlerce insanımız ölür..

Mühendislerimizi, mimarlarımızı dışarı yollarız.

Hastalıktan hekimsizlikten Anadolu kırılır..

Doktorlarımızı dışarı yollarız.

Üniversitelerimiz acınacak haldedir..

Bilim adamlarımızı dışarı yollarız.

Teknik adam kıtlığından yakınırız..

Ustabaşılarımızı dışarı yollarız.

Kalifiye işçi arar bulamayız..

Yetişmiş işçilerimizi dışarı yollarız.

Galiba en değerli ve en yetişmiş elemanlarımızın topunu da yabancı ülkelere ihraç ettikten sonra oturup biribirimizin yüzüne bakacak:

— Ve işte şimdi kalkındık.. diyeceğiz.

Amerika'nın ve Avrupa'nın en meşhur üniversitelerinde gözde bilim adamlarımız hizmet görüyor; bizim üniversitelerimizde de hocalar biribirinin gözünü oymaya çalışıyor. Dışardaki en ünlü firmalarda Türk mühendisleri çalışıyor; bizim ülkemizde apartmancılık yapmaya razı olmazsa mühendis ekmeğini kazanmakta zorluk çekiyor.

Dışarıda yarım milyonu aşkın vatandaşımız sabahın köründen akşamın karanlığına kadar çalışıyor. Bu vatandaşlarımız en sağlıklı, en güçlü, en yaman emekçilerimizdir. Eloğlu çalıştıracağı Türk'ü önce bir sağlık muayenesinden geçiriyor, tepeden tırnağa inceliyor, sonra da kapısını açıp:

— Gel bakayım.. diyor.

Bu yıl yine onbinlerce insanımızı dışarıya ihraç edeceğiz..

En değerlilerden binlerce beyin yabancıların hizmetine girecek..

Ve bunlar Türkiye'nin kalkınmasına değil, yabancı ülkelerin kalkınmasına verecekler kendilerini...

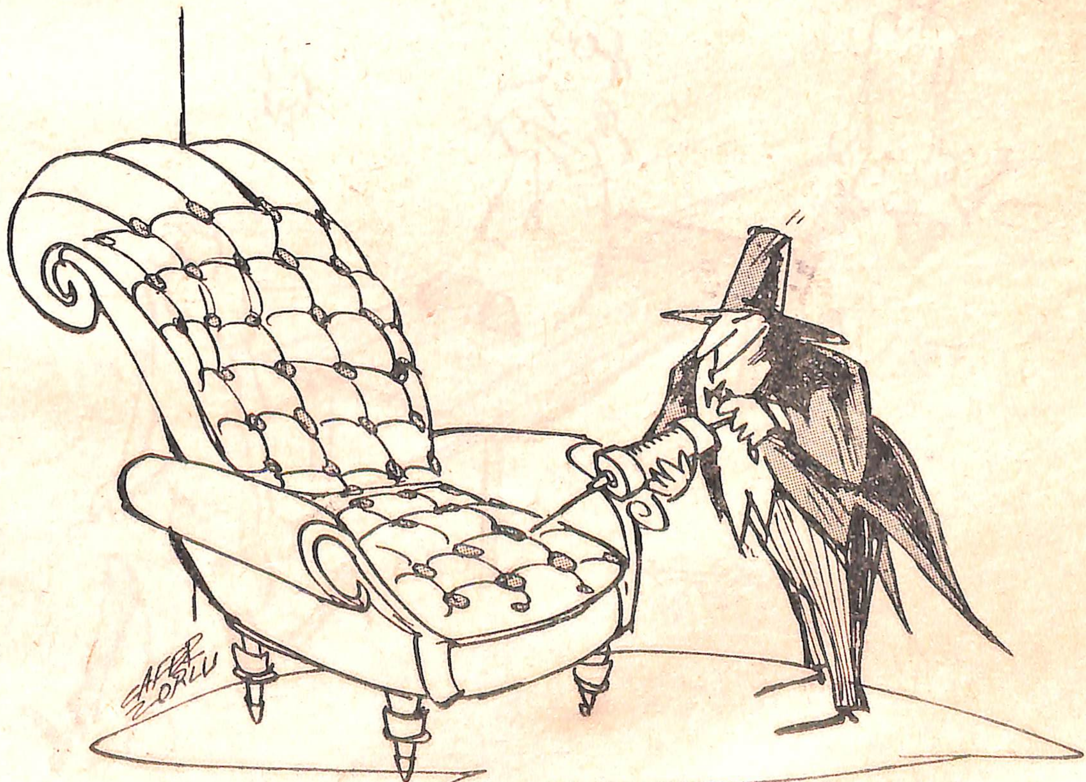
Biz de burada:

— Kalkınıyoruz, nurlu ufuklara varıyoruz.. diye nutuklar atacağız.

Mümkün olsaydı da politikacılarımızı dışarıya yollayabilseydik, ve dışarda çalışan vatandaşlarımızı Anadolu'ya getirebilseydik...

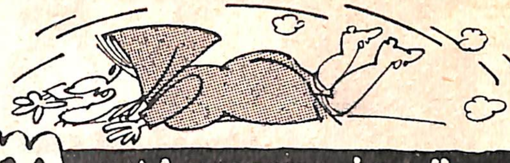
İşte o zaman kalkınırdı Türkiye...

AKBABA

KOLERA AŞISI!

KAYNANAMI Devalüe ettim

MUZAFFER İZGÜ

HÜKÛMETİN Türk parasını devalüe ettiği gün, o gece nedense hiç uyku tutmadı beni. Bugün paranın dış değeri yüzde 66,6 düşecek, ama yarın bizim maaş yüzde yüz düşecek. Şekere mi zam, kömürcü de zam isteyecek. Şekerle kömürün ne ilgisi var demeyin, var. Ne de olsa kömürcü de insan, onun da çoluğu çocuğu var ve de evine şeker girecek. Sonra efendim, benzine mi zam, kalaycı da zam edecek. Ne de olsa adamcağız, nişadırını, kalayını almak için bir dolmuşa binecek...

Eh, biz artık yatakta, maaşı koyduk hanımla aramıza, zamları da koyduk öbür yanımıza. Bin maşallah, zamları halkaladık, halkaladık... Okullar açılıyor, kayıt parası onbeşten yirmibeşe. Çocuklara ayakkabı alınacak, elliden yetmişbeşe. Kıza önlük alınacak, yirmiden otuzbeşe.. Ha halka, de halka... Zamlar sıkıştırır sol yandan, bizim maaş ufalır sağ yandan...

Hanım bağırdı:

— Ayağını çek üstümden!...

— Sıkıştım yahu!

— Sıkıştınsa tuvalete git.

— Öyle sıkışma değil. Sol yanıma zamları aldım, senle aramıza da maaşı. Zamlar sıkıştıra sıkıştıra, bizim maaş eridi gitti arada.

Kadıncağız, doğruldu, oturdu:

— Anlamadım, dedi.

— Anlamayacak ne var? Bak, şu tarafta zamlar var.

Aptal aptal bakındı:

— Hangi tarafta?

— Şu tarafta canım. Burada da maaş...

Bir tuhaf baktı suratıma, tozutuyor muyum diye. Sonra:

— Hadi hadi, üç kulhüvallah oku da yat! dedi.

Ne üçü, tam otuzüç tane kulhüvallah okudum. Tam, kulhüvallah diyorum, ardından:

— Aman Allah, kurudu bizim ocak, diye bağırıyorum.

Dalmışım, karım dürttüğünde:

— Aman Allah kurudu bizim ocak, aman Allah kurudu bizim ocak, diye diye dervişler gibi iki yana sallanıp duruyormuşum.

— Kendine gel Abbas, kendine gel! dedi.

— Yahu gelemem kendime, burası Türkiye be! dedim.

— N'oldu bugün sana böyle?

— Bir şey olduğu yok.

— Bir şey olduğu yok da, ne o öyle, beni sıkıştırıyorlar diyorsun, zamı buraya koydum, maaşı yastığın altına sıkıştırdım diyorsun?

Sustum... Karım yine yattı. Başladım tekrar zamları halkalamaya:

— Aman Allah, yüzde 66,6 devalüasyon... Bizim maaşın yüzde 66,6 oranı uydurma zamlarla gittikten sonra, ne kaldı elimde? Evet, ne kaldı?... Hesaplar, kitaplar... Karanlıkta, yatağın içinde öyle de zor ki insanın kâğıtsız kalemsiz hesap yapması... Tüm ayak parmaklarımı, tüm el parmaklarımı kullanıyorum:

— Yediyüz lirayı, böl şimdi yüze...

Yedi ayak parmağı, ayakla beraber havada...

— Şimdi çarp yüzde 66,6 ile...

Öbür ayağın üç parmağıyla, el parmaklarımın beşi havada... Baş parmak, onda altı...

— Altı kez sıfır, altı...

Ellerim ayaklarım havadayken uyanmasın mı karım:

— Aa aa, ne yapıyorsun öyle sen? dedi.

— Hiç, dedim, şimdi şuradaki devalüe var ya...

— Ne devesi?

— Nah şuradaki yahu... Hani demin beni sana doğru sıkıştırdıkça sıkıştıran... Onun yüzde 66,6 sını hesaplıyorum...

— Ay vallahi sende bir şeyler var bugün. Abbas'cığım, bugün başını vurdun mu bir yere?

— Vurdum, gazeteyi okuduktan sonra vurdum.

— Çok fena mı vurdun?

— Çok fena vurdum...

— Bak şekerim, dedi okşayarak, sana öyle gelmiş, bak gözlerinle görüyorsun, yatağın içinde deve meve yok.

— Nasıl olmaz yahu, ben biraz önce hesaplarken elimle koydum, ondan sonra başladım hesaba...

— Deveyi?

— Develüasyonu...

— O da ne ki?

— Paranın deve oluşu...

— Ay, şimdi de yastığın altında mı diyorsun deve?

— Her yerde hanım, her yerde...

Oturdu kadıncağız, soğuk soğuk akan terlerimi kurulamaya... Bu arada da iyice tozuttuğuma inanmaya başladı. İşte, tam o anda aklıma geldi bu parlak fikir:

— Buldum! diye bağırdım...

— Neyi, deveyi mi? dedi karım.

— Yok canım... Kaynanamı...

— Aa aaa!...

— Bak karıcığım, kaynanamı devalüe edeceğim.

— Annemi?

— Evet, anneni.

— Nasıl yapacaksın onu deve?

— Annenin bu evdeki değerini fazla değil, yüzde 66,6 oranında düşüreceğim.

— Ay o benim annem...

Bağırdım:

— Ay o da Türk parası... Bak karıcığım, şayet biz anneni yüzde 66,6 oranında devalüe edecek olursak, bakkalın, kasabın, manavın yanında itibarımız artacak.

— Vallahi hiçbir şey anlamıyorum...

— Elbette anlamazsın, gazete mazete okuduğun yok ki. Bak anlatayım, şimdi bu evde annenin bir değeri var mı?

— Var galiba...

— Var var... Yiyor, içiyor, ona karışıyor, buna karışıyor, onu alın, bunu getirin diyor. Şimdi biz annenin değerinde yüzde 66,6 oranında bir düşme yapacak olursak, annenin yemesi içmesi bir yana, onu alın, bunu alın demesinden de, hastalığından da, akide şekerinden de kurtulacağız. Böylece de maaşımızın annene oranla, dış piyasadaki değeri yüzde 66,6 oranında artacak.

— Annem deve olunca mı?

— Elbette ya.

Boynuma dolandı, gözleri yaşlı:

— Abbas'çığım, n'oldu sana böyle? diye bağırdı.

— Hiiş bağırma canım, bu işi ne denli gizli tutarsak çocuklardan, bizim için o kadar iyi.

— Annemi deve yapmayı?...

— Elbette... Demirel bile öyle davranmadı mı? Hadi hadi, kalk, hemen şimdiden tezi yok, çocuklar uyanmadan haber verelim annene.

— Abbas'ıııım, Abbas'ıııım!...

— Evet?

— Başını çok mu hızlı vurdun?

— Suuus!... İlerde bir de baldızı edersek, o zaman tamam, dış piyasaya ayağımızı iyice uydurabiliriz...

— Ay, kardeşimi de mi?

— Suuss... Duymasın çocuklar...

Karım birden taktik değiştirerek:

— Pekiyi pekiyi, dedi. Sen şimdi uyu, yarın sabah hallederiz bu işi.

— Yahu geceden ediversek?

— Uyu şekerim uyu!...

Uyumuşum... Uykumun arasında, bağrışmalarla, çığrışmalarla uyandım. Kaynanam ellerini beline dayamış:

— Hay gözüne dizine durasıca damaat, beni deve edecekmiş devee! diye bangır bangır bağırıyordu.

Karım:

— Sus anne sus, zavallı hasta, diyordu.

Pijamayla fırladım yataktan. Hop, kapıda bir polis. Kaynanam bağırıyor:

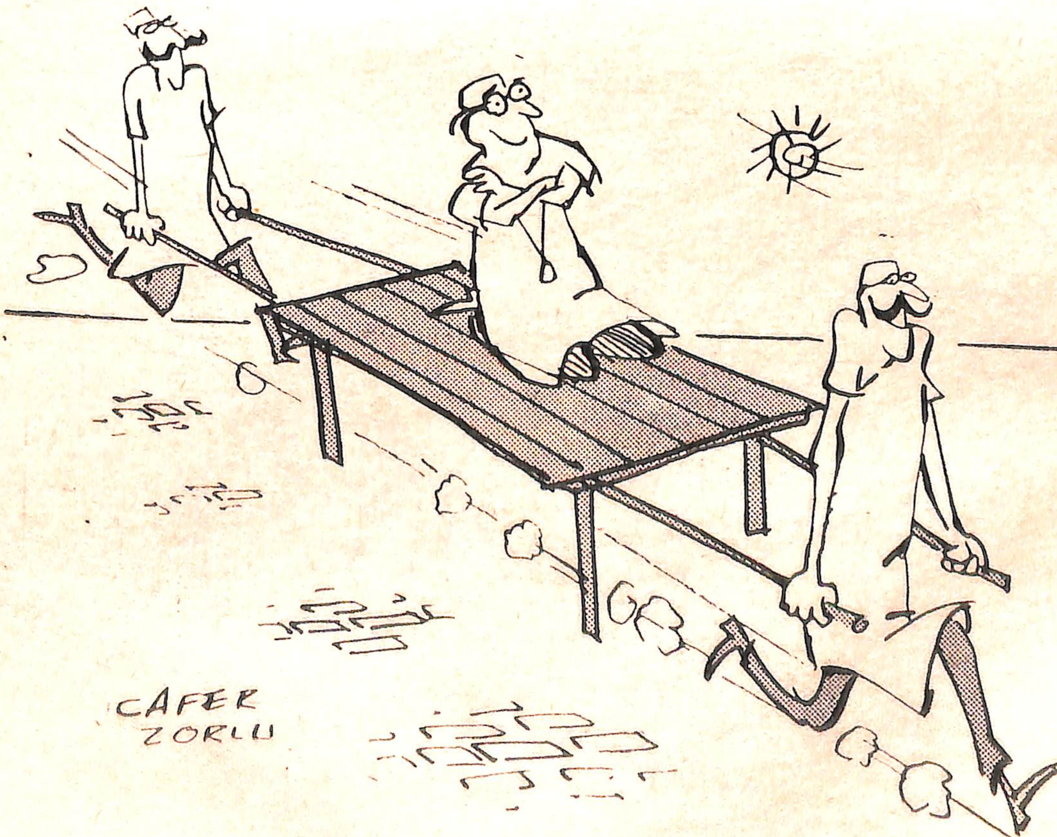
— Önce deve edecek, sonra da satırla kesip sucuk yapacak... Hayırlı damaaat hayırlııı...

Polis:

— Karakola gideceğiz, dedi.

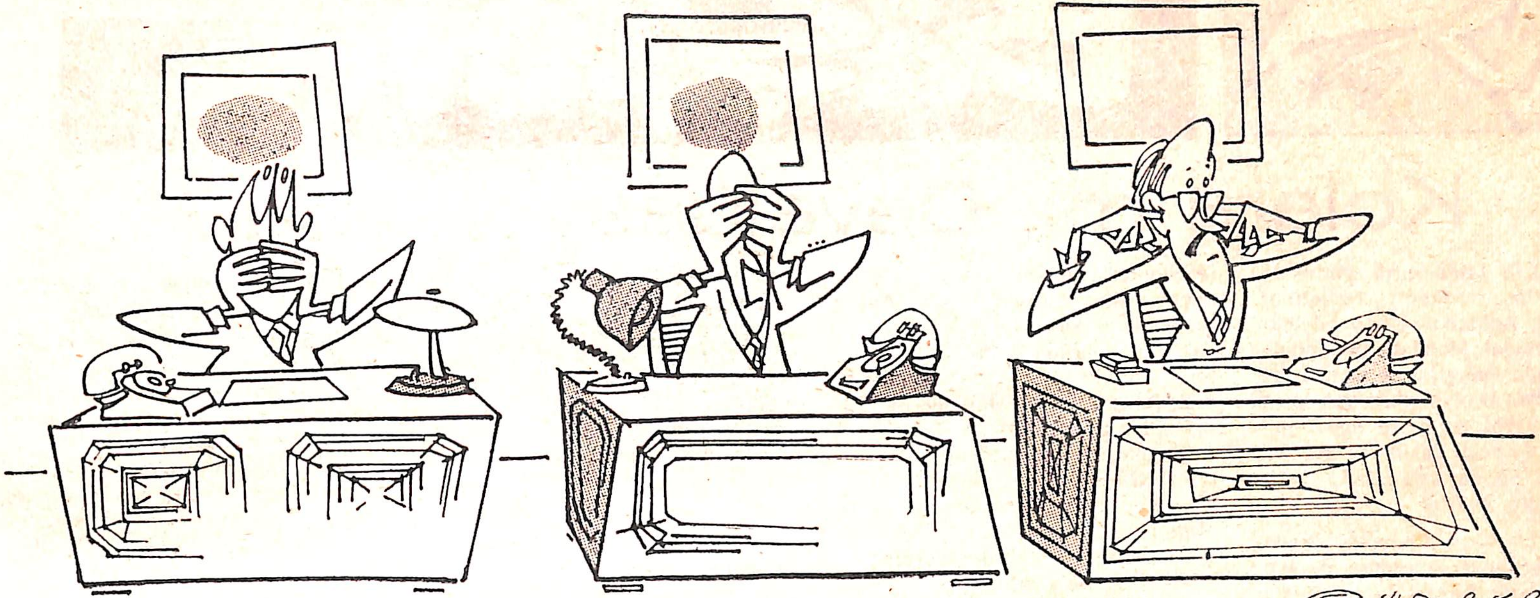
— Niye? dedim.

— Kolera'ya karşı seyyar sağlık ekipleri faaliyete geçti. —

Yazısız

— Bakanlardan başka hiçbir devlet memuru beyanat vermiyecek. —

Yazısız

— Deve meselesi...

— Ne devesi?

— Deve deve... Basbayağı deve...

Gittik karakola, çıktık komiserin karşısına. Komiser:

— Baa bak ulan, dedi, ben senin gibi çook zırrıkıyı akıllandırdım. Deliysen deliyim de de, seni tımarhanaya sevkedek, sen de gurtul, biz de.

— Ne delisi?

— Gaynanayı deve etme delisi.

— Ne devesi be!...

— Pekiyi, ne halt etmeye gaynanamı ille de deve edeceğim diye geceden belli dutdurmuşun?...

— Ne devesi canım, ben kaynanamı devalüe edeceğim.

— Desdur de ulan desdur de, sen hökümat mısın?

— Nasıl hükûmetin çıkar yolu kalmadıysa, benim de çıkar yolum kalmadı komiser bey. Dört nüfus, bir karı, bir koca, bir kaynana, bir baldız, yeter mi ayda yediyüz lira?

Komiser, bıyıklarını büküp:

— Eyicene ağnat hele şuni, dedi, nasıl olacak bu iş?

— Şimdi para değerini yüzde 66,6 oranında kaybetti mi?

— Etti ki, hem de nasıl etti, canına etti...

— Bizim maaşın da gitti mi yüzde 66,6'sı?

— Uçdu getdi, guş gibi...

— Tamaaam, şimdi biz kaynanayı yüzde 66,6 devalüe edince, maaşımızın dış piyasadaki değeri kaynanayı devalüe etme oranına göre artacak mı?

— Hee artar, bi boğaz eksilir...

— Tamaam, hepsi bu işte...

Komiser, bekçiye seslendi:

— Çıkarın götürün ula buni, bu herif benden de akıllı, dedi. Zavallı gendini dış piyasaya uydurmaya çalışıyor.

Sonra ardımdan bağırdı:

— De hele, sen gaynananı gaçda gaç devellü edeceğdin?

— Yüzde 66,6... Yâni yılın yüzde 66,6 günü gidecek, diğer kızı ve oğlunun yanında kalacak, senenin yüzde 33,4 günü de benim yanımda...

Komiser:

— Gidiyom vallaha eve, dedi. Sen gaynananı yüzde 66,6 devellü etmişin, ben yüzde yüz edeceğim namussuzum. Gel ula gel hele, senin gibi akıllı herifin şööle bi alnından öpiym. Ne zamandır gaynanayı govalamak için bir çare arar dururdum... Allah bin bin razı gele, hemi senden, hemi de Demirel'den...

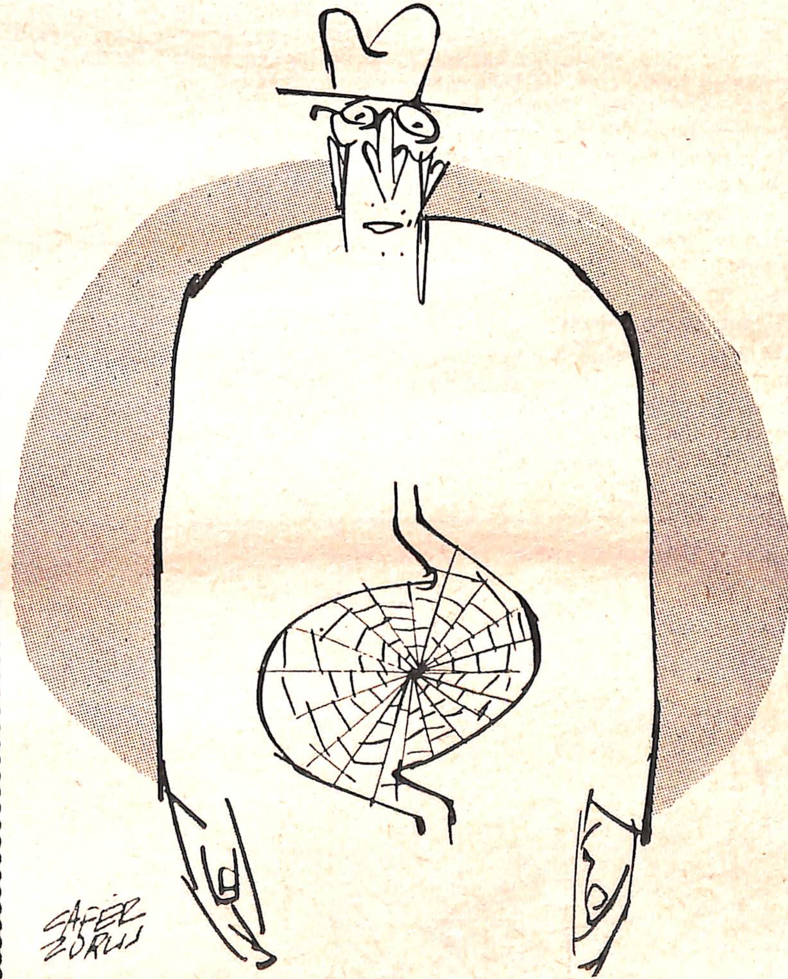
Bin maşallah, benim karar çabuk etkiledi mahalleyi. Mahallede ne kadar kaynana varsa, onbeş gün içinde kimi yüzde elli, kimi yüzde altmış, kimi de yüzde yüz, birer ikişer devalüe edildiler...

Ama duyduğuma göre, kaynanalar bir olup, tüm Bakanların kaynanalarına birer mektup salasılarmış, Ve içinde de diyesilermiş ki:

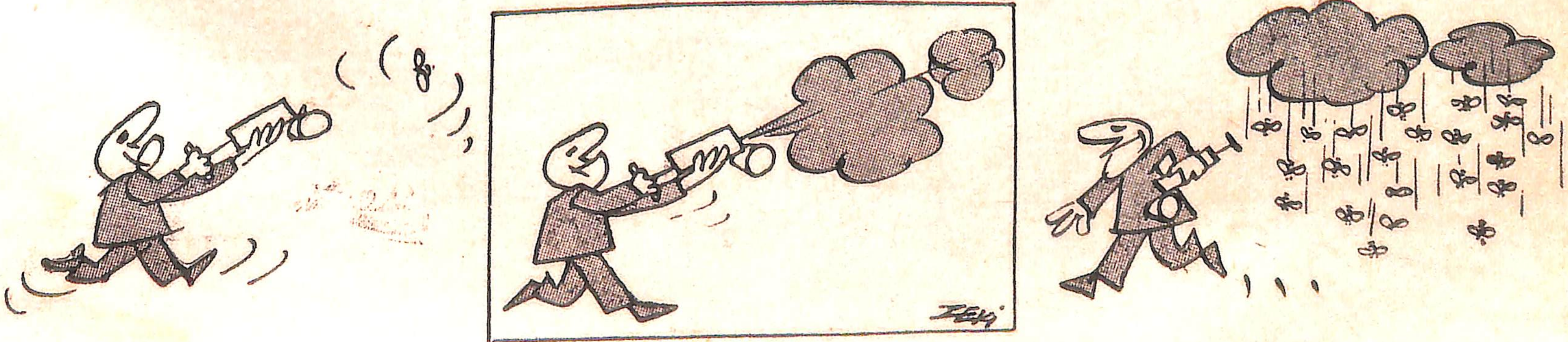
— Hiçbir şey demeyiz, inşallah bir gün damatlarınız da sizleri devalüe ederler...

Muzaffer İZGÜ

Yiyecek maddeleri her gün biraz daha pahalanıyor. — Gazeteler —

Yazısız

Yazısız

Başkent

Kolera mı, Devalüasyon mu?

MECLİS tatile girdi, parlâmenterler başkenti terkettiler. Bu, Ankara'da hep böyledir yaz aylarında! Meclisin son günlerinde zamlar, vergiler ve sonucu genellikle aynı kapıya çıkan yasalar alelacele kabul edilir ve sayın milletimizin necip vekilleri Ada'ya, Florya'ya, ya da sahili bol serin kentlere göç ederler.

Onlar, bir koca dönemin yorgunluğunu serinleyerek gidere dursunlar, millet de Ankara'da terlemeye devam eder. Bu yaz her nedense diğerlerine oranla daha çok terlemekteyiz. Zamlar, vergiler, yine zamlar ve yine vergiler, sıcaklardan daha ağır bastırıyor. Ankara tam bir Fin hamamına döndü! Kilo kaybetmek isteyen başkente gelsin!

Evet, Meclis tatile girdi, milletvekilleri milleti terletip terk-i başkent eylediler.

Sayın parlâmenterlerimiz Ankara'dan ayrılınca başkent boş kalacak değil ya; hemen iki frenkçe sözlük turistik bir şekilde kapılarımızı çalıverdi: Devalüasyon ve Kolera!

Aslında biribirinden pek farklı olmadığı ve belirli özdeşlikleri bulunduğu ileri sürülen Devalüasyon ve Kolera sözcükleri, başkentin sevimli milletvekillerinden boşalan yerleri dolduruverdiler. Biz de Akbaba muhabiri olarak derhal bu iki turistle röportaj yapmak üzere faaliyete geçtik. Mister Devalüasyon, Ankara otelinde kalıyormuş ve her turist gibi gelirken o da döviz getirmiş. Giderken ne götüreceğini henüz kimse bilmiyor. Şimdilik her kafadan bir ses çıkıyor, o kadar!

Bir dargelirliye sordum:

«— Götürülecek neyimiz kaldı ki?» diye umursamazlıkla başını çevirdi.

Biraz daha dargelirliye sordum:

«— Âbi, beni Almanya'ya götürsün de fabrikada çalışayım.. bu dolmuşçulukta iş kalmadı» dedi.

Hiç geliri olmayan birini aradım: Topraklık'ta başına kadar kuma gömülü birisiyle karşılaştım:

— Ne yapıyorsun? dedim.

— Halime şükrediyorum, cevabını verdi. Sonra anlatmaya başladı: Ayağına giyecek donu da kalmayınca son çare olarak kendini kuma gömmüş. Böylelikle hiç olmazsa edep yerlerini kapatıp ele güne rezil olmuyormuş!

«— Devalüasyon döviz getirmiş, acaba ne götürecek dersiniz?» diye sordum.

«— Şu kumu götürmesin de, ne haltederse etsin» dedi!

O anda gökyüzünden «Ya öyle mi?» diye bir kükreme duyuldu ve bir rüzgâr adamcağızın kumunu da aldı götürdü! Hiç gelirsiz yurttaş, karşımda edep yerleriyle birlikte dımdızlak kalakalmıştı... Anlaşılan sağı solu hiç belli olmayan Mr. Devalüasyon faaliyete geçmiş, dönüşe hazırlanıyordu... Vakit kaybetmeden kendisini aramalıydım! Soluğu Ali'nin yanında aldım. Kendisi Plânlama'da çalıştığı için bana yardımcı olabilirdi. Üstelik Fransızca da biliyordu; tercümanlık da edebilirdi.

Her zamanki gibi kitaplarını ve lûgatlarını çıkardı:

«— Bana bak, dedi, bu turist bildiğin gibi değildir. Kendisiyle konuşurken çok dikkatli olman lâzım. Bir kere adını telâffuz ederken aklın başka yerde olmayacak. Çünkü niye dersen, Fransızca çok alengirli bir lisandır... Herife Evalüasyon dersen, başka anlama gelir; Revalüasyon dersen başka... Bunlara dikkat et yoksa çok alınır kendisi!»

Baktım ki çok övünüyor, sözünü kestim:

«— Pekiyi istasyon dersem ne mânaya gelir?»

Ali'nin ciddiyeti üzerindeydi; ağızlığından bir nefes çekti ve devam etti:

«— Madem ki, Mr. Devalüasyon'la röportaj yapacaksın, bu konuda biraz da ön bilgin olması lâzım, daha doğrusu iktisattan çakman lâzım. Ben sana bu konuda bilgi vereyim.»

Plânlama'da çalıştığı için kendisine ve iktisat bilgisine hürmetim vardır. Not almaya başladım.

«— Bak, şimdi önce ekonomik strüktürden başlayalım, yâni yapıdan. Bir ülkenin ekonomik yapısı, dış ticaret dengesi ve ticaret mekanizması içinde Terms of Trade'in ekonomi lehine veya aleyhine işlemesine bağlıdır. Terms of Trade bir ülkenin export wolüme'sini teşkil eden malların kompozisyonu ile ithal ettiği malların kompozisyonundan ileri gelen değer farkının ekonomik ifadesidir. Bir ülke Raw material, yâni ham madde ihraç ediyor, buna karşılık yatırım malı ve finisched goods, yâni sınaî mâmul ithal ediyorsa, ticaret hadleri sürekli olarak aleyhine işleyecektir. Sirkülâsyondaki para, üretim değerinden fazla ise enflâsyonist bir baskı var demektir. Enflâsyon ise kof bir ganfalsyondur. (Anlatabiliyor muyum?..) Şimdi gelelim senin öğrenmek istediğin devalüasyona... Devalüasyon para birimiyle sıkı sıkıya ilişkilidir. Onun için önce parayı bilmen lâzım. Para, Market Economy sisteminin ölçüsüdür ve realist bir market mekanizm, realist bir moneter ölçüyü gerektirir. Bu ölçü bir şekilde Black Market çerçevesinde enstitutionalize olur. Bu durum muvacehesinde iki alternatif vardır: Bir, uzun vâdeli endüstrializasyonun insicamlı bir politikaya bağlanması; ikiii, problemin moneter economy politik tedbirleri ile çözülmesi... Sonuç itibariyle maaşlar revalüe edilince, paranın devalüe edilmesinin hükmü yoktur. Ayrıca bu iş senin üstüne de vazife değildir. Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı, dedim, ben bu Mr. Devalüasyonla röportaj yapmaktan vazgeçtim! Herif tehlikeliye benziyor! En iyisi öbür turisti arayalım. Adı daha bir sempatik!

— Kimmiş o?

— Tanımıyor musun? Mr. Kolera!

— A, o da mı gelmiş?

— Evet, bir sonraki uçakla!

— Eeee, niye gelmiş ki?

— Niye gelmesin, buradan daha elverişli bir ülke olur mu kendileri için...

Ve bu sefer, «Doktorunuz Diyor ki» sütunlarından kaptığım bilgilerle ben anlatmaya başladım:

— Kolera ağız ve dışkı yolu ile bulaşan bir hastalıktır! Her iki yol da ülkemizde, karayolu, demiryolu ve ayakyolundan sonra en çok kullanılan yollar olduğu için...

Ali ÖRSAN

Terkos, Kolera'ya iyi geliyormuş. — Gazeteler —

Yazısız

YELPAZE

REFİK ERDURAN

DAİRE

NAZAR değmesin, bizim devlet örgütümüz öyle bir derya ki ne kadar derinine dalsanız dibi görünmüyor.

Okullarda onca yıl Yurtdaşlık Bilgisi okuduk, gazetecilik mazetecilik hikâyesiyle bunca yıl devletimizin işleyişini yakından izledik, ayrıca vatandaş sıfatıyla ömür boyu çeşitli işler gerektirdikçe hükûmet kapılarında dolaşıp beklemişliğimiz var; yine de kaç kolu olduğunu öğrenememişiz bu devin.

Geçenlerde başındaki zatın değitirilmesiyle ilgili haberleri okurken o zamana kadar adını bile duymadığımız bir Genel Müdürlüğümüz bulunduğunu farkettik:

Âfetler Genel Müdürlüğü.

Günlük dilde az kullanılır olmuş Osmanlıca kelimeler nedense resmî daire adlarında hâlâ geçer akçe. Bugünkü dilimizde «âfet», tabiî felâketlerden önce çok güzel kadınları akla getiren bir kelimedir.

Haberin başlığı ilk gözüme iliştiğinde yüreğim hop etti:

— Aman! diye sevindim; modernleşmede bizim devlet örgütü rekor kırmış da haberim yok. Demek süper-dilberlere bakacak özel bir Genel Müdürlük kurulmuş?

Düşünün:

Maden arar gibi yurdu tarayarak sayılı güzellerimizi bulan, hesabını tutan, çeşitli yollardan heder olmalarını önleyip bu millî serveti koruyan, dosyalar açan, istatistikler yapan, ilgili vatandaşlarımızın yararlanmaları için o konuda bilgiler yayınlayan bir çeşit estetik kadastro merkezi...

Fena mı olurdu yâni?

Ömrümde ilk defa bir memurluk hevesi kabardı içimde. Gelgelelim, Âfetler Genel Müdürlüğünün benim düşündüğümle ilgisi yokmuş: zelzele melzele gibi felâketlere bakarmış.

Doğrusu biraz tuhaf bir makam. Deprem ve su baskını kabilinden şeyler oldukça bunlarla uğraşma yetkisi başka Genel Müdürlüklere verilemez miydi? O türlü felâket halleri sürekli durumlar değildir ki sürekli bir Genel Müdürlük gerektirsin.

Bir denizcilik işletmesinde «Batan Gemiler Bürosu» kurmak gibi bir iş...

Çocukluğumda dadımın ortada bir mesele yokken önemli işler yapma numarasına kalkan farfara kişilere «telâşe müdürü» dediğini duyar, bu lâfın ne anlama geldiğini pek merak ederdim.

Sonradan anladım ki genellikle bürokrasi o numaraya dayanır ve bütün müdürlükler bir dereceye kadar telâşe müdürlükleridir.

Yoksa gerçekten her büronun adında belirtilen işin üstesinden gelebileceğine inansam, bizimki gibi bir ülkede Âfetler Genel Müdürlüğünün yanısıra o biçim bir sürü örgüt kurulmasını dilerdim:

Dertler Genel Müdürlüğü...

Sıkıntılar Genel Müdürlüğü...

Efkâr Genel Müdürlüğü...

Belâlar Genel Müdürlüğü...

Hepsine fazlasıyla ihtiyaç var, fazlasıyla!

Ancak, bunlar gerçekten işlerinin üstesinden gelecek gibi kurulurlarsa ciddî çalışır, ciddî çalışınca konuyu derinleştirir, konuyu derinleştirince de görürler ki başımızdaki dertlerin büyük çoğunluğu Tanrı vergisi değil, kul yapısıdır.

O zaman örgütlerin o konularla da uğraşmayı sağlayacak yönde genişletilmesini isterler. Ve Âfetler Genel Müdürlüğü tipinde bir de şu türlü yenileri kurulur:

Rezaletler Genel Müdürlüğü...

Dolaplar Genel Müdürlüğü...

Kazıklar Genel Müdürlüğü...

Gitgide bunlar ister istemez öyle çoğalır ki, topunu bir çatı altında toplamak gerekir:

Avanta Bakanlığı.

Sonu?

Sonu: çıkmaz.

Zira işinin ehli bir Bakan o makama gelince görür ki Müdürlük, Genel Müdürlük falan kurmak gibi bürokrasi oyunları avantacılığın başlıca taktiklerindendir.

İşinin ehli olduğuna göre kendi işini feshetmekle başlar işe.

Yâni bu konu bir kısır döngü, eski deyimle bir fâsit dairedir.

Bütün daireler gibi...

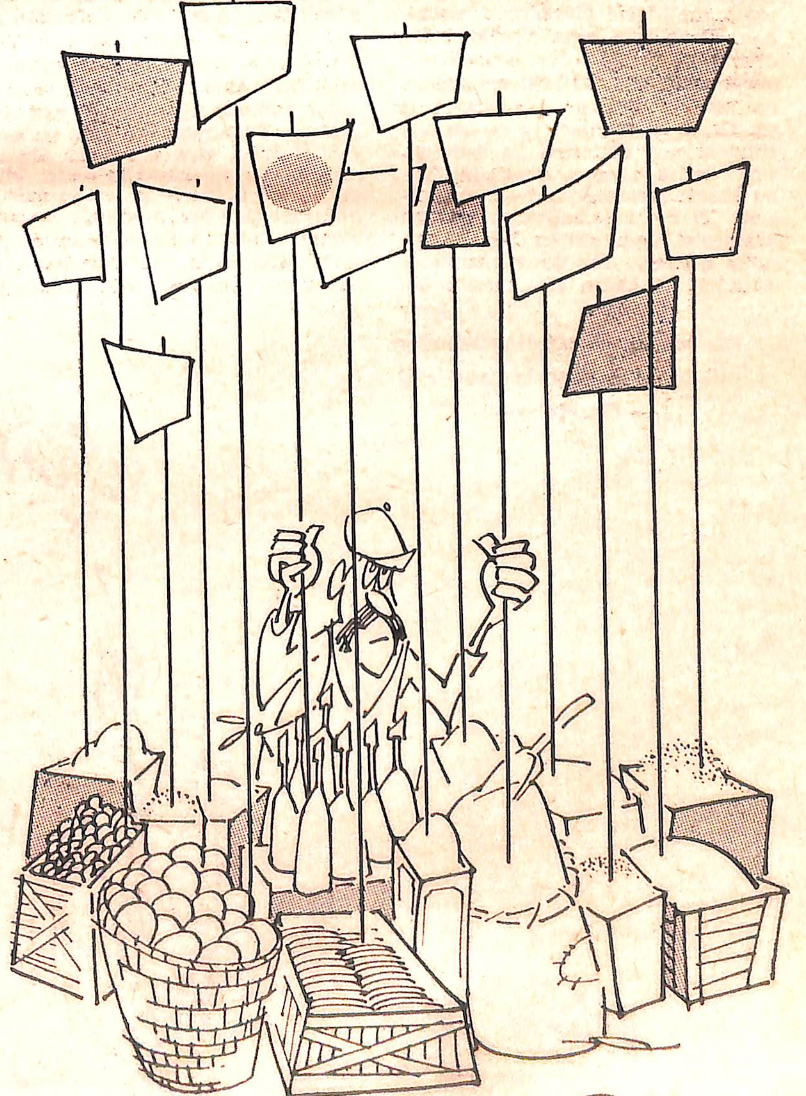
Refik ERDURAN

Paşa'nın evine taş atıldı. — Gazeteler —

— Erkeksen oy at!..

— Sun'i fiyat arttıranlar hapis cezasına çarptırılacak. —

Yazısız

Diyafon

ŞEMSİ BELLİ

AVUKAT Keramettin Kanuncuoğlu'nun yanına yardımcı sekreter olarak girdiğim yıl, hukukun son sınıfındaydım.

Yaşlı bir aile dostumuz:

— Evlâdım, demişti, Kanuncuoğlu bu memlekette bir tanedir. Başka yerde genel müdür olacağına onun yanında odacı olsan daha iyi edersin. İlim desen derya gibi.. tecrübe dersen haddi hesabı yok.. muhiti geniş.. müşterisi çok...

Arasıra büyük sözü dinlemeyi severim. Aile dostumuzun öğüdüne uydum. Girdim Keramettin Kanuncuoğlu'nun yanına.

O zamana kadar işim düşmediği için ilk kez bir avukat yazıhanesi görüyordum. Keramettin beyin makam odası, koridorun baştarafında, genişçe bir salon büyüklüğündeydi. Her taraf kitaplarla, dolaplarla, dosyalarla dolmuştu.

Masasının üzerinde iki telefon, bir diyafon, kalemlikler, mühürlükler ve sırtı yaldızlı kanun kitapları vardı.

Yan taraftaki küçük ve cam bir kapıdan sekreter odasına; sekreter odasındaki aynı tip bir kapıdan da benim bulunduğum bekleme odasına geçiliyordu.

İşe başladığım gün patronun genç ve güzel sekreteri Yaprak, bana görevim hakkında açıklamalarda bulundu:

— İlk önce şunu söyleyim, dedi. Ben gereksiz bir resmiyetten hoşlanmam. Seninle mesai arkadaşlığı yapacağız. Nasıl olsa, bugün değilse yarın senli-benli olacağımız muhakkak. Onun için sana şimdiden sen diye hitap etmekte bir sakınca görmüyorum... Bak, bu bekleme odasında sen çalışacaksın. Yapacağın iş şu: Gelen müşterileri ve misafirleri elindeki not defterine kaydedeceksin. Sonra bana getireceksin. Ben bu listeyi Keramettin beye sunacağım. O da masasındaki diyafonun düğmesini açıp «Filân bey buyursun!» diyecek. Sen şu sehpanın üzerindeki cihazdan Keramettin beyin sesini duyarak, istediği müşteriyi kendisine yollayacaksın. Fakat dikkat etmen gereken en önemli husus, müşterinin patronun odasına koridordaki büyük kapıdan geçmesidir. Küçük kapılar sadece bizim, büro mensuplarının servis kapısıdır!... Anlaşıldı mı?

Yaprak, görevimle ilgili açıklamalar yaparken ben de dikkat ve hayranlıkla onu incelemeye çalışıyordum: Yirminin üstünde, onyedinin de altında değildi. Uzun boylu, kumral, güzel vücutlu, güzel yüzlü, şıkır şıkır bir kızdı Yaprak.

Sesi hem tatlı, hem de güven vericiydi. Sanki kendisiyle yıllarca aynı karavanaya kaşık sallamışım gibi kanım birdenbire kaynayıvermişti Yaprağa.

— Bak, diyordu, şu camın altında bir liste var! Gelen müşteriler içinde adı bu listede olanlar varsa tereddütsüz, patronun çok meşgul olduğunu söyleyip atlatacaksın. (Ben Yaprağın gözlerine dalmış kendi kendime konuşuyordum içimden: Gri mi, lâcivert mi gözleri? Yoksa yeşil de, odanın içinde mi böyle görünüyor? Bacakları da pek nefis vallahi!...)

O, tatlı ve yumuşak sesiyle devam ediyordu:

— Bu defter, dosyaların genel fihristi!... (Yâ Rabbim!... Şu göğüslere bak!... Acaba gerçekten bu kadar dik mi? Yoksa sütyenin sert biçiminden mi öyle görünüyor?) Postacının getireceği tebligatları imzalar alırsın!... (Bu kadar nefis bir cilt görmedim! Sanki teninin altından ay ışığı yansıyor dışarı doğru...) Yalnız olduğun saatler odanda sigara içebilirsin. Ama müşterilerin ve patronun yanında sigara içmek yok. Anladın mı? (Burada bir içim su varken sigarayı kim düşünür? Sigara içmeden de durulmaz ki senin gibi bir «âfeti devran» ın karşısında!... Ah!... Ne tatlı kız, Allahım!) Şu mühürlerin büyüğü ile dosyaların üst başını, ötekisi ile... (Mühür gibi gözleri var!... Baktığı yeri dosya gibi mühürlüyor ilk anda!... Nerden bulmuş Keramettin Kanuncuoğlu bu kızı? İlerde ben de avukat olursam tıpkı Yaprak gibi bir sekreterim olsun isterim!... Yabani keçiler kemireceğine ben kemiririm Yaprağımı!...)

* * *

Keramettin bey gerçekten «Kanun» cu bir adam!... Annesi ud çalarmış, babası keman. Kendisi de gençliğinde kanun çalmış bir süre. Sonra kanun sevgisinden olacak hukuk tahsil etmiş ve de soyadını Kanuncuoğlu almış!

Yanında çalıştırdığı kimselerle kanun maddelerine uygun yazılı sözleşmeler yapmayı ihmal etmiyor!...

Ama ne var ki, tıpkı elektrik idaresi gibi, tıpkı telefon müdürlüğü gibi, yalnız bir tarafa yontan cinsinden sözleşmeler. Bir yanda alabildiğine görevler, sorumluluklar. Öte yanda en ufak bir tazminat yükümlülüğü bile yok!

....

Yaprak saat dokuzda gelirdi yazıhaneye. Patronun bulunmadığı saatlerde Yaprak'la çene çalmaktan büyük bir haz duyuyordum. Buna rağmen onunla her gün bir kaç saat çene çalmaktansa, bir tek gün kalbini çalabilmeyi ne kadar isterdim, bilemezsiniz!

Çooook.. çok fenaydı Yaprak!... İnsanı her dakika fenalaştıracak kadar «Fena» ydı Yaprak.

Tabiî onun bu fenalığı yüzünden ben şeşi-beşi şaşırmıştım. Ahmet'in evrakını Mehmet'in dosyasına koyuyor, Ali'nin tebligatını Veli'nin adresine çıkarıyor, Hasan'ın kaydını Hüseyin'in hizasına düşüyordum.

Bu yanlışlıkların farkına ben de, patron da çok sonra varacaktık... Ve.. kıyametler kopacaktı...

* * *

Bereket versin yanlışlıkların en büyüğünü, ihmallerin en kocamanını Keramettin bey bizzat yaptı:

Bir akşam üstüydü...

Patron bir temyiz lâyihası yazdırmak için Yaprağı odasına çağırmıştı. Bana da diyafon cihazı ile şu talimatı vermişti:

— Adliyeye uğra. Geçen hafta çıkarılan ödeme emirlerinin, borçlulara tebliğ edilip edilmediğini dosyalarından incele. Yarın sabah dokuzda gelmek üzere adliyeden evine gidebilirsin!

— Başüstüne efendim!

Dedim.

Dedim ama... Yaprak insanda akıl diye bir şey bırakmıyor ki!... Geçen haftaki ödeme emirleri? Acaba hangi ödeme emirleriydi bunlar? Yaprak bir çıksa beş dakikalığına patronun odasından, hemencecik sorup gideceğim. Oysa temyiz lâyihası için patronun yanına girince bir saatten önce çıkmasına da imkân yok!... Beklesem mi, gitsem mi? diye kararsız bir halde iken diyafon cihazından sesler duymaya başladım.

Eğer Keramettin bey, diyafonun düğmesini kapatmayı unutmasaydı belki de biraz bekledikten sonra çekip gidecektim adliyeye.

Tüm kapılar kapalıydı. Buna rağmen her ikisinin de sesini diyafon cihazından rahatlıkla duyabiliyordum.

Bu dalganın adını koyacağım ama uygun bir kavram, uygun bir sözcük bulamıyorum. Röntgencilik desem, değil!... Kulak misafirliği desem, değil!...

Önce yanyana çekilen koltukların muşamba üzerinde sürtünüşü. Sonra patronun sesi:

— Bugün yine pek tatlısın Yaprak!

Kâğıda, kaleme gelmeyen hışırtılar, mırıltılar. «Biraz daha sokul Yaprak!... Seni yakınımda hissedince zihnim daha berraklaşıyor. Hukuk gücüm daha çok artıyor.» Koltuğun yerde sürtünüşü... Yaprağın belli belirsiz gülüşü... «Oldu mu, tamam mı hayatım?» (Patronun sesi): «Oldu!... Hadi yaz bakalım! Bu lâyihanın bugün mutlaka yetişmesi lâzım! Yarın son günü!» (Yaprağın sesi): «Söyle de yazalım öyleyse... Çarşıya çıkacağım daha! Hiç olmazsa müsveddesini yazalım. Sabahleyin ben erken gelir daktilo ederim.. Ayyyy!... Oynama da çıksın şu iş!..» (Patronun sesi): «Yaz öyleyse... Sen de pek inatçı oldun bugünlerde Yaprak! Sana inat yakışmıyor! Yaz: Yüksek Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi Başkanlığına... Dur bir dakika... Şu ceketimi çıkarayım.. havalar da iyice ısındı hani... Ne yazdın?» (Yaprağın sesi): «Yüksek Temyiz Mahkemesi...» (Patronun sesi): «Bu eteği ilk defa görüyorum.. yeni mi aldın? Evet.. yaz bakalım: Şu esas ve karar numaralarını yaz.. başlık kısmını bitirince bana haber ver.. ben biraz seni ayakta seyretmek istiyorum karşıdan.» (Yaprağın sesi): «Bu dolmakalem de mürekkep akıtıyor hep... Şurdan bir tükenmez versene!...» (Patronun sesi): «Al şununla yaz... Bacaklarını üstüste atsana...» (Yaprak): «Saat beşe geliyor haberin var mı? Geç kalacağım.. daha çarşıya çıkmam lâzım...» (Patron): «Bak ne güzel oldun şimdi... Çekiver eteğini biraz daha... Ne yazdın? Tamam mı başlık kısmı?» (Yaprak): «Tamam.. ne zevk alıyorsun böyle karşıdan.. bacaklarımın bir kısmını görmekten?... Görmediğin bir vücut değil ki... Beraber plâja da gittik, denize de girdik seninle.. ama sen orada.. benim bacaklarımdan çok başka kızların vücutlarıyla meşgul olduğunu unuttun mu?...» (Patron): «Yanılıyorsun.. sana öyle gelmiş... Yaz bakalım şimdi: Bozma sebepleri. Vallaha bu dâva da pek uzadı.. eğer bir de temyiz bozmazsa... (Ayak sesleri... Koltuğun yerde sürtünüşü... Yaprağın hafif bir mırıltısı...) Yanına geldim diye bacaklarını indir demedim ya.. Yine eskisi gibi otur Allahaşkına!... Bozma keyfimi!... Yaz bakalım.. Madde 1... Türk Ceza Kanununun 47. maddesinin... Bak Yaprak.. samimi söylüyorum.. bu şekilde otur-

Bir berber susuzluk yüzünden müşterisini gazozla traş etti.
— Gazeteler —

Sarhoş — Haaayyt!.. Ulan, var mı beni gazozla traş edecek berber?..

duğun zaman senin karşında tahammül gösterebilecek erkeğin sağlığından şüphe ederim vallahi... Ne yazdın? 47. maddesinin âmir hükümlerine rağmen.. doktor raporu muvacehesinde... Doktor dedim de aklıma geldi.. ilâçlarını aldın değil mi?... Aman yavrum, sakın ihmal etme.. o ilâçları mutlaka yaptır.. sonra başımıza iş açarsın yine.. hem üstelik hükûmetin nüfus politikasıyla ters bir eylem içine düşmüş olurum...» (Yaprak): «Geç kalıyoruz, geç!... Söyle de bitirelim şu işi ..» (Patron): «Evet devam et.. doktor raporu muvacehesinde... Pardon.. çiz o satırı tamamiyle.. Adlî Tabip raporu muvacehesinde diye yaz... Bayılıyorum şu blûzunun düğmelerine.. kristal gibi çeşit çeşit renkleri aksettiriyor.. beri gelsene biraz.. ah benim anlayışlı kızım.. sütyeninin mandalını nasıl da önceden gevşetivermiş...» (Yaprak): «Hiç de değil.. kendiliğinden gevşemiş... Ayyyy.. ne olursun yapma!... Geç kalıcaz... (Harflere ve kelimelere uymayan sesler)... O kadar sabırsızsın ki... Bak gömleğinin yakası boyandı.. insana dudağındaki ruju silmek fırsatını bile bırakmıyorsun...» (Patron): «Zararı yok.. ben silerim onu kimse görmeden... Evet ne yazdık... Rapor muvacehesinde... Şu eteğini çıkarsana kuzum.. bak buruş buruş oldu.. hem daha rahat edersin.. hem de...» (Yaprak): «Ne olursun bugün bırak.. hem çok geç kaldık vallahi... Yarına da yetişmez bu lâyiha... Dur.. dur biraz canıııım!... Evet.. Adlî Tabip raporu muvacehesinde.. dedik kaldık...» (Patron): «Ne domuzsun sen!... Adlî Tabip raporu muvacehesinde.. fiilin işlendiği anda.. bak, ne kadar yükseldi ateşim.. seninki de öyle.. ikimizin de ayarı bozuldu... Fiilin işlendiği anda şuur ve hareket serbestisini ehemmiyetli derecede... Pazar günü işin var mı Yaprak? Şöyle bir Boğaz'a kadar uzanalım...» (Yaprak): «Olur olur.. söyle şimdi de şu iş bitsin...» (Patron): «Bir öpücük daha.. son defa.. ama şöyle okkalı cinsinden bir öpücük...» (Kâğıda ve kaleme gelmeyen, hiçbir müzisyenin henüz notaya almadığı türden sesler.)

Patron söyledi, Yaprak yazdı. Her cümlede mi, her paragrafta mı, orasını Allah bilir, bir sürü notasız sesler duydu kulaklarım. Bir sürü yasa maddeleri... Bir sürü şap-şip-şop.. bir sürü incikli boncuklu kelimeler...

Ve nihayet... «Kararın yukarda arzedilen sebeplerle bozulmasını, masraf ve ücreti vekâletin karşı tarafa tahmilini saygı ile arz ve talep eylerim.» dedi, kesti.

Temyiz lâyihasının müsveddesi biter bitmez sanki hemen bulunduğum odaya geleceklermiş gibi müthiş bir korkuya kapıldım. Suçüstü yakalanmak istemeyen bir insan telâşı içinde kendimi koridora atıp bir nefeste hanın merdivenlerini inerek sokağa fırladım.

* * *

Görevimle ilgili işlerde yaptığım yanlışlıklar, Kerametttin Kanuncuoğlu'nun meslek hayatında büyük karışıklıklar doğurmuştu. Bunlar ortaya çıkınca kıyametler koptu. (Her zaman sütyen askıları, blûz düğmeleri kopacak değildi ya, biraz da kıyametler kopsundu!...)

Bir sabah masamın üstünde bir zarf buldum. Patron, başlıklı kâğıdına, elyazısı ile karaladığı bir mektupla işime son veriyordu:

«Vazifenizi, sizden beklenildiği kadar büyük bir dikkat ve titizlikle değil, gayet lâubali bir şekilde ifa eylediğiniz için ay başından itibaren işinize nihayet verilmiştir. Bilgi edinmenizi rica ederim.»

Mektubu Yaprağa gösterdim. Biraz ilgisiz, biraz üzgün, biraz da çapkın bir edâ ile boynunu büktü. Ellerini yana açarak:

— Sağlık olsun, dedi, bu adam böyledir. En ufak bir hatayı affetmez. Zaten senin imtihanların da yaklaştı, değil mi?

— Kadınları âşıkane sözlerle uyandıran saat yapıldı. —

— Daha gecenin birbuçuğu ayol... Bu saatte insan uyandırılır mı?..

Üzgün bakışlarımı Yaprağın ışıl ışıl gözlerine çevirdim:

— İmtihanların önemi yok... Hattâ Kerametttin beyin bana ödediği aylığın da önemi yok... fakat...

Durdum... Yutkundum... Söyleyeceklerim, dilime, damağıma, kalbime dolaştı.

Yaprak, beni ve içinde bulunduğum ruh halini çok iyi anlıyordu:

— Buradan ve bizden ayrılacaksın diye üzülüyorsun, dii mi? dedi.

Amatör bir hovarda, profesyonel bir aktör gibi başımı önüme eğdim. Hafifçe göğüs geçirdim. Sustum.

Yaprak, yanıma yaklaştı. Eliyle omuzuma dokundu:

— Üzülme, dedi, arasıra telefon edersin bana. Boş zamanım olursa seninle sohbet etmekten zevk duyarım. İyi bir çocuğa benziyorsun!

* * *

O gece uyku tutmadı beni. Ders kitaplarımın her yaprağında Yaprak çıktı karşıma. Odamın her köşesinde Yaprağın sesini duyuyordum.

Kemerleri sıkma politikası!

Nihayet kâğıdı, kalemi alıp bir «Temyiz Lâyihası» da ben yazdım:

Yüksek Yaprak Mahkemesi Gönül Dairesi Başkanlığına:

Görevim sırasında dosyaya yanlış yerleştirdiğim belgeler, yapmış olduğum hatâlar, gerçekten affedilecek nitelikte değildir.

Fakat işbu fiilleri işlediğim sırada, sürekli olarak bitişiğimdeki odada bulunan ve arasıra da yanıma gelmek lûtufkârlığını gösteren çok sevimli Sekreter Hanım'ın aşkomanyetik etkisi altında bulunduğum da bir vakıadır.

Sekreter Hanım'ın karşısında tahammül gösterebilecek bir erkeğin sağlığından şüphe edilmesi gerektiği hususu, memleketimizin en ünlü hukukçularından Sayın Kerametttin Kanuncuoğlu'nun içtihatlarıyla kesinleşmiş bir husustur.

Temyiz lâyihalarının müsveddelerini yazarken bile yarım asırlık dev kişileri deli edecek kadar büyüleyen muhteşem «Sekreter Hanım» ın, bendeki şuur ve hareket serbestisini ne ölçüde selbettiğini yüksek takdirlerinize arzederim.

Türk Ceza Kanununun 47. maddesinin âmir hükümleri muvacehesinde.. benim durumumda olan bir kimse.. suçlu dahi olsa.. kendisine her hangi bir ceza verilemiyeceği cihetle Sayın Kerametttin Kanuncuoğlu'nun hakkımda ittihaz buyurduğu kararın bozulmasını.. blûzun düğmelerini çözmek,, tergal etekliği çıkartmak.. ve lâyiha müsveddelerinin devamına devam eylemek.. ve diyafon cihazını yanlışlıkla açık bırakıp tüm konuşmaların ve seslerin duyulmasına.. hattâ transistörlü bir teype bu seslerin zaptedilmesine.. sebebiyet vermek gibi büyük dalgınlıkların karşı tarafa tahmiline.. hiç olmazsa her sabah «Sekreter Hanım» ın tatlı sesinden bir «Günaydın» kelimesini işitebilmek saadetinin de bu tarafa tahmiline karar verilmesini arz ve talep eylerim.

Ertesi gün bu lâyihamı bir zarfa koyup Yaprağın adresine taahhütlü olarak postaladım. Nasıl olsa dananın kuyruğu kopmuştu. Bâri giderayak her dalganın farkında olduğumu bilsinler ve açık bırakılan diyafondan yansıyan sesleri teyple tesbit ettiğim zannına kapılsınlar, istiyordum. Aynı dalgınlığı benim yerime geçecek yeni sekreter yardımcısına da yaparlarsa belki daha sevimsiz olaylarla da karşılaşabilirlerdi. Hiç değilse Yaprağın hatırı için bir uyarıda bulunmak istiyordum.

....

Bir hafta sonra Yaprak'tan lâyihama şu cevap geldi:

«Müddeti içinde vermiş olduğunuz temyiz lâyihanız okundu. Gereği görüşülüp düşünüldü.

İşten çıkarılma kararına konu teşkil eden ihmal ve dikkatsizlikleriniz bir daha tekerrür etmemek şartiyle, şuur ve hareket serbestinizi azaltan sebebin de patron tarafından duyulmaması kayıt ve şartı ile ve bu husustaki müdafaanız da yerinde görüldüğü cihetle...

Hakkınızdaki kararın bozulmasına.. ay başını beklemeden tekrar görevinizin başına dönmenize.. ve hiçbir şey olmamış gibi davranmanıza.. sair hususların bilâhare tezekkür ve teemmül edilmesine...

Karar verildi.»

* * *

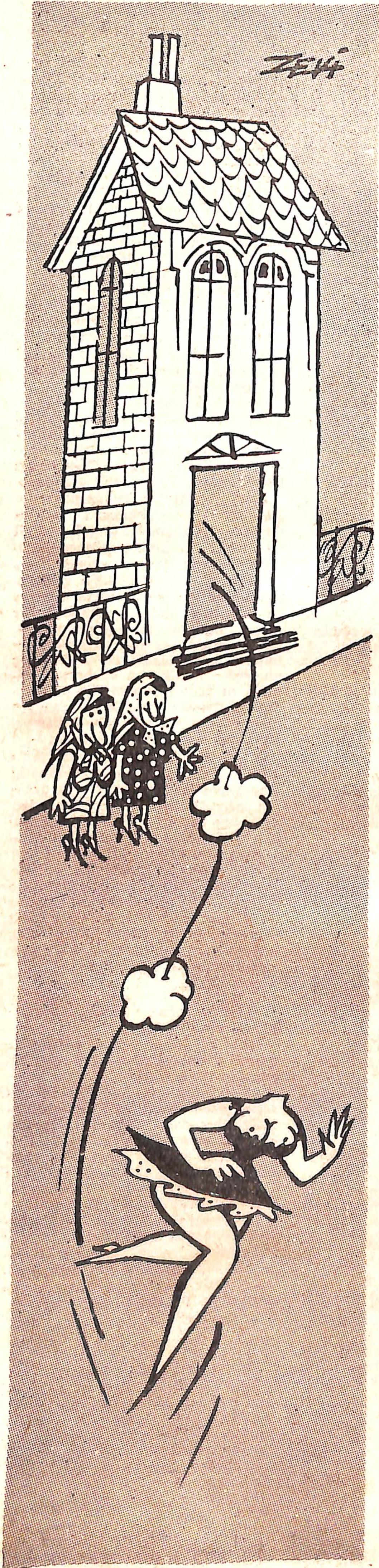
Tam 12 yıl geçti aradan...

Yaprak, şimdi altın çağını yaşayan pırlanta gibi bir kadındır. Kerametttin beyin belki yeni yeni, daha cici sekreterleri vardır. Belki de bugünün teknolojik koşullarına uygun modern diyafon cihazları almıştır, sayın patronum.

Diyafonlarının düğmelerini kapamayı unutan tüm patronlara hürmetlerimi, blûzlarının düğmelerini kapatmayı unutan tüm «Sekreter Hanım» lara da muhabbetlerimi sunarım...

Şemsi BELLİ

Ablasına kızan bir kız evden kaçtı.
— Gazeteler —

— Akıllı kız... Başına bir iş gelmesin diye evde bırakmış!..

— Kadınlar «moda» diye bacaklar

Gel..

İşte sensiz bir yaz daha geçirdik
Köylü yardım etti ekini biçtik
Çocuklar yetişti, kızı everdik

Meraklanma yine eski haldeyiz
Darılmadık sana, gel de demeyiz.

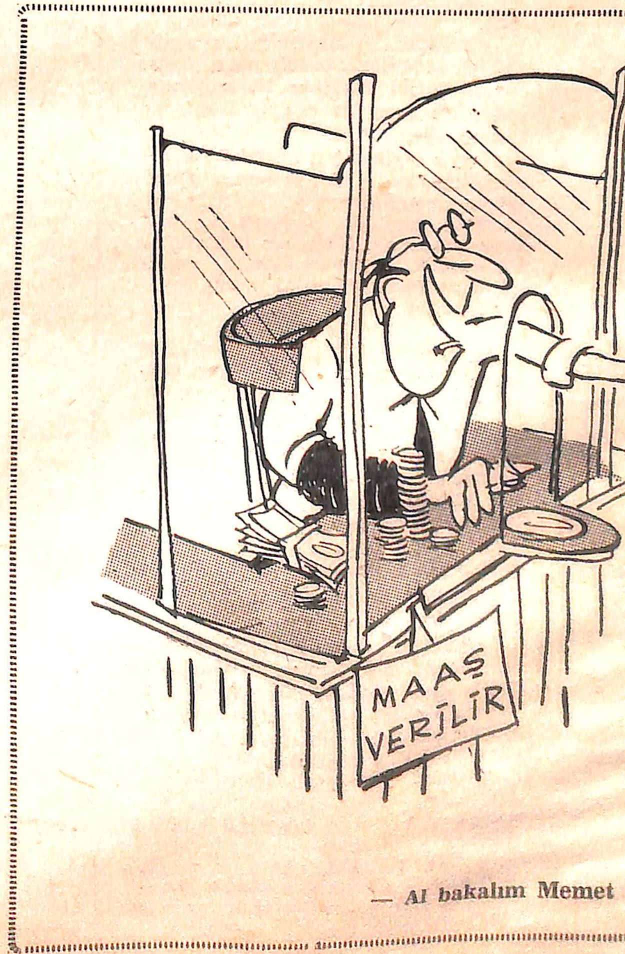
Bir yıl diye gittin, beş yılı buldu
Açlığı denedik, ölçtük yokluğu
Adresini sorduk, cevap: Kayboldu

Meraklanma yine eski haldeyiz
Darılmadık sana, gel de demeyiz.

Diyorlar her giden evleniyormuş,
İsveç'in sarışın kızları varmış
Benim de rengim bak çoktan sararmış

Ama evlendinse terket demeyiz
Darılmadık sana, gel de demeyiz.

Bir büyüse diye hayâl kurduğun
Çiftten tutar oldu en büyük oğlun
Hasretini çeke çeke okulun

— Al bakalım Memet

Bacak kraliçesi seçildi. — Gazeteler —

...engârenk boyatmaya başladılar —

Kraliçeyi, tacını giydikten sonra gazetecilere poz verirken görüyorsunuz...

..Artık

Başka derdimiz yok, özlemindeyiz
Darılmadık sana, gel de demeyiz.

Yoksulluğa artık yeter demiştin
Kazanıp salmaya karar vermiştin
Senden başkası mı? Haram demiştin

Çaldırma paranı biz istemeyiz
Darılmadık yine, gel de demeyiz.

Babam Kafkasya'da, amcam Süveyş'te
Kocam Almanya'da yahut İsveç'te
Çocuklarım kalmış böylece işte

Değişen bir şey yok eski haldeyiz
Darılmadık sana, gel de demeyiz.

Emine bacıyım kilim dokurum
Dertlerimi türkü eder okurum
Benden tasa etme farzet ki yokum

Bir mektup yaz tek, peşinden gelmeyiz
Darılmadık sana, gel de demeyiz.

Fikret YILMAZ

Bol bol kokla!..

ÇALIŞMA şartlarının rahatlığıyla tanınan bir devlet kuruluşunun genel müdürlük binasına girerken, kapının camında kravat ve seçlarımı şöyle bir düzeltip, birçok servisin bir arada çalıştığı büyük salondaki «Danışma» levhasına doğru yürüdüm. Levhanın arkasında oturan çatık kaşlı bayan sordu:

— Kimi arıyorsunuz?

«C» harfini andırır bir pozda masanın üzerinden sarkarak, kısık bir sesle fısıldadım:

— İrfan beyle görüşmek istiyorum.

— Randevunuz var mı?

— Randevum yok ama...

Ceketimin sağ dış cebinden çıkarttığım zarfı uzattım.

Aldı, açtı, satırlara göz gezdirdikçe yüzündeki sert hatlar yumuşadı. Mektubu bitirdiğinde gözlerinin içi gülüyordu:

— Ay, siz Neclâ'nın tanıdığı mı oluyorsunuz?

— Evet efendim. Neclâ, bizim dayı oğlunun nişanlısı olur.

— Aman ne güzel... Çocukluktan beri arkadaşızdır Neclâ ile. Demek siz...

Sohbeti derinleştirmenin zamanı değildi. Sıcağı sıcağına sordum:

— İrfan beyin odası kaçıncı kattaydı?

— Üçüncü katta...

Fırladım üçüncü kata. Karşıma çıkan odacı sordu:

— Kimi arıyon?

Kırk yıllık dost yakınlığıyla:

— Ooo, Kemal efendi, diye sırıttım. İrfan beyin odası hangisiydi?

Adam şaşırdı:

— Adımı nerden biliyon?

Ceketin sol dış cebinden bir zarf çıkartıp uzattım. Mektubu bitirdiği zaman:

— Vay, diye sarıldı boynuma. Bizim Hüsrev'i sen nereden tanıyon?

— Hüsrev efendi bizim enişte-nin kapıcısı olur da...

— Bak sen şu büyük Allahın işine... Nireden, nireye...

Ayaküstü sardığı bir sigarayı bana uzattı.

— Sağol, dedim, almayayım.

— Yoo, dedi, Hüsrev'in hatırı için alacaksın! Çaktı kibriti.

— İrfan beyin odası hangisiydi?

— Gel, seni kapısına kadar götüreyim.

Düştü önüme:

— İşte burası...

İçeri girmemle sarı saçlı bir sekreterin mavi, fakat soğuk bakışlariyle karşılaştım. Soğuk dilber çıkışırcasına sordu:

— Ne istiyorsunuz?

— İrfan beyle görüşmek...

— İmkânsız! diye kestirip attı.

İmkânlı mı imkânsız mı gösterirdim ona! Hemen ceketimin sağ iç cebinden bir zarf çekerek uzattım. Kız uzatılanı aldı, okumaya başladı. Mektubu tekrar zarfına yerleştirirken gülümseyerek sordu:

— Siz Nazan'ın eniştesi misiniz?

— Evet hamfendi, dedim. Nazan baldızım olur.

— Buyrun, oturun lûtfen. Ah, Nazan'la ne kadar sevişirdik bir bilseniz...

— İrfan bey... Şey, pardon, Nazan da sizi çok sever diyecektim.

— Çay, kahve?...

— İrfan bey...

— Yanında kimsecikler yok şimdi. Haydi başka biri gelmeden girin bâri, diyerek yanındaki odayı gösterdi.

Pırıl pırıl üç telefonlu geniş bir masanın önünde buldum kendimi. Görünüşe göre pek meşguldü İrfan bey. Devlet işlerini bir düzene sokmak için çırpınıp duruyordu. Önce sigara ağızlığını temizledi, sonra ucuna bir sigara taktı, daha sonra çakmağını çıkardı, sigarasını yaktı, bir kaç nefes aldı, nedeeen sonra yorucu çalışmasına ara verip bana sordu:

— Söyle bakalım delikanlı, ne istiyorsun?

— Şey, dedim, askerden yeni döndüm de, münasip bir iş arıyordum.

— Askerde angi sınıftaydın?

— Topçuydum.

Bir nefes daha aldı sigarasından:

— Askere gitmeden önce nerede çalışıyordun?

— Bir bankada...

— Oraya tekrar müracaat ettin mi?

— Ettim, boş yerleri yokmuş.

— Yer bizde de yok.

Ceketin sol iç cebine davranıp çektim bir zarf.

— Bu ne?

— Size bir mektup var da...

Çattı kaşlarını:

— Bana değil bu. Üzerinde personel müdürü Kenan Gömlek beyin ismi var.

— Aman beyim, mektubun kıtlığına kıran girmedi ya, diyerek daldırdım elimi tombala torbasını andıran cebe.

— Bu da muhasebe müdürü Müflis Açıkoğlu'na...

Bizim cebi iyice karıştırarak bir zarf daha çektim.

— Ooo, dedi İrfan bey. Bu da bana ait değil.

— Olsun, dedim, sizinkini de buluruz şimdi.

Şans kader kısmet diye çekmekle olmayacaktı. Cebimdeki zarfları masanın üstüne boşaltıp, PTT. dağıtıcıları gibi başladım birer birer elden geçirmeye.

— Hah, dedi, işte şu mektup benim. İki satır okudu okumadı:

— Demek sen Ahmet Müfit Göloğlu'nun yeğenisin ha, diyerek yerinden fırladı. Amcan askerlik arkadaşımdır. Böyle değerli bir memleket evlâdı boşta bırakılır mıymış hiç? Şimdi doğru personel müdürüne git. Girişini yapsınlar, işe başla. Telefonla gereken bilgiyi kendilerine veririm ben.

— Zahmet etmeyin beyefendı, dedim, personel müdürüne de bir mektup getirdim.

Bir süre dalıp düşünen İrfan bey, ben tam kapıdan çıkacağım sırada seslendi:

— Haydi personel müdürüne getirdiğin mektubu anladık, dedi. Muhasebe müdürüne mektup getirmek de nesi oluyor?

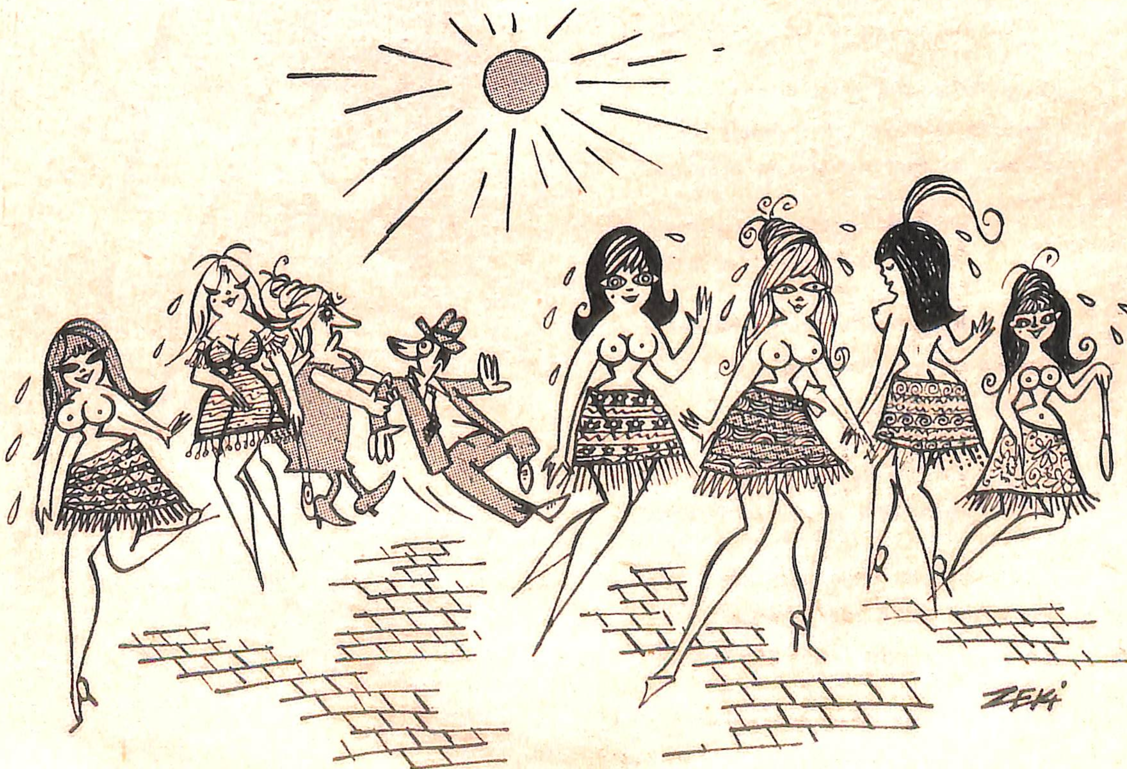
— Aman beyim, dedim, en çok o lâzım. Askerden yeni döndüm. Hanımın karnı burnunda. Haydi iş bulduk diyelim. Avans bulamazsak ne yer ne içeriz koca ay?

Açtım kapıyı. Ardımdan İrfan beyin:

— Bravo vallahi delikanlı, diye kendi kendine mırıldanmasının sesi geliyordu. İşe girmek için müracaatta mı bulunuyorsun, yoksa meydan muharebesi mi idare ediyorsun? Plânlı çalışma diye buna denir işte!

Taner YAZGAN

— Kadınların hamamda kullandığı peştemal Bodrum'da elbise olarak kullanılıyor. —

— Kadınlar hamamında ne işin var ayol!.. Yürü bakiim eve!..

BÜYÜK ADAM ARAMIZDA

Büyük Adam aramızda
Her yer temiz, her yer pak...
Dudaklarda gülücük
Duvarlarda bayrak
Her yanda bando-mızıka
Avuçlarda alkış
Bakışlar sıcak.

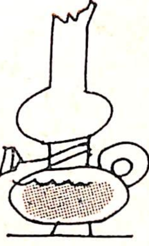
At pislikleri yok caddelerde.
Toz yok, duman yok.
Ne zam kimsenin umurunda,
Ne de gam;
«Of» yok, «aman» yok.
Büyük Adam kürsüde,
«Herkese sevgi,
Herkese selâm.»

Ne Hasso'nun ölen eşeği
Ne başkasının ardındaki yamalık
Ne sofrada tükenen peynir
Ne çobanın belindeki azık
Ne dudaklardaki çatlak
Ne avuçtaki yarık
Ve ne de
Her yandan yükselen kazık;
Büyük Adam aramızda.

Güldü Büyük Adam, konuştu Büyük Adam
Durdu Büyük Adam, yürüdü Büyük Adam
Yattı Büyük Adam, kalktı Büyük Adam
Ve gitti Büyük Adam...
Şimdi vaziyet:
Eski tas, eski hamam.

Yaşar Hâdi ÖNDER

Selâhattin'in lâmbası

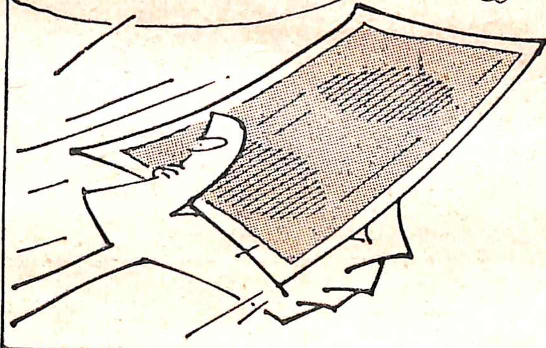

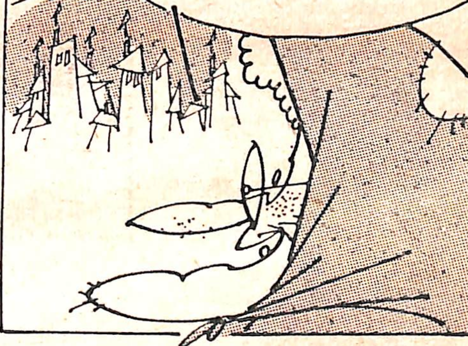
10

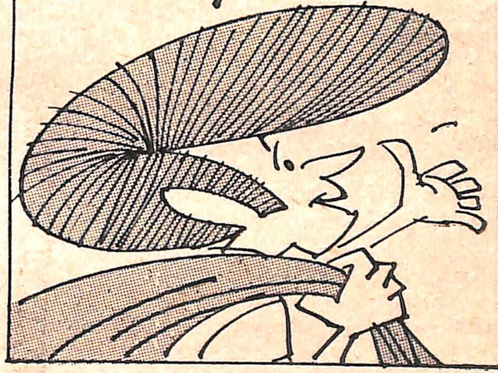
Yazan : SUAVİ SÜALP

Çizen : SEMİH BALCIOĞLU

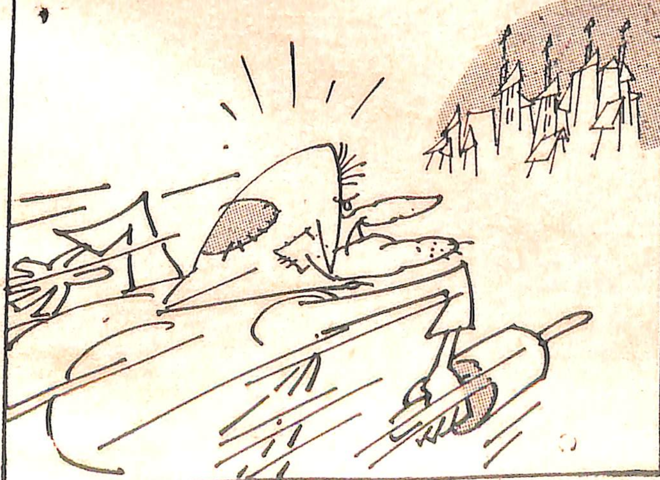

BİR SAAT KADAR SONRA SELÂHATTİN KOCAKARIDAN ALDIĞI ESKİ PÜSKÜYÜ EVİNİN ÖNÜNE DÖKMÜŞ, GÜYA SATIŞA BAŞLAMIŞTI... FAKAT NEDENSE MAHALLENİN BÜTÜN ÇOLUK ÇOCUĞU VE BİTİRİMLERİ BU DURUMLA DALGALARINI GEÇİYORLARDI

FAKAT BU MÜTECAVİZLERİ GENE NAFİYE HANIM TEYZE DAĞITMASINI BİLDİ... VE EVDEN ELİNDE OKLAVAYLA FIRLADI...

«Merhaba» dedi.

«Merhaba» diye karşılık verdi çocuk.

«Benim kim olduğumu biliyor musun?»

«Yoo!»

«Ben senin iyilik perinim.»

Güldü çocuk:

«İyi, tanıştığımıza memnun oldum. Ama yeni mi aklına geldi benim iyilik perim olduğun? Bugüne kadar neredeydin?»

«İş, güç...» dedi iyilik perisi. «Senin sıran ancak bugün geldi.»

«Sen başkalarının da mı iyilik perisisin yoksa?»

«Öyle!»

«Ne dünya!...» diye içini çekti çocuk. «Adam başı bir iyilik perisi bile düşmüyor.»

«Öyle deme. Bazılarının iki üç iyilik perisi birden vardır. Ama fakir çocuklara özel iyilik perisi verilmez. On onbeş yoksul çocuğa bir iyilik perisi düşer ancak.»

«Anladım» dedi çocuk. Bir taş parçasını tekmeledi. Barsakları guruldadı o sırada. İyilik perisi de duydu bunu:

«Karnın aç mı?»

«Her zamanki gibi.»

Konuşmadan yürüdüler bir süre.

«Üşüyorum» dedi çocuk.

«Vah vah!...» dedi iyilik perisi.

Hazır elbise satan bir dükkânın önünde iki adam kendisini göstererek konuşuyorlardı. Yanılıyor muydu yoksa?... Hayır, hayır... İşte, göbeklisi ona bakıyordu:

«Hey, küçük!»

Duymamış gibi yaptı.

«Küçük, gel azıcık!»

«Ben mi?»

«Sen ya!»

İstifini bozmadan, adımlarını hızlandırmadan gitti yanlarına.

«Tamam, bu iyi» dedi göbekli müşteri. «Gel içeri oğlum.»

«Gördün mü?» diye çocuğun kulağına fısıldadı iyilik perisi. «İşte sana sıcak dükkân. Gir bakalım.»

Girdi çocuk. Çini sobaya sokuldu.

«Gelsene oğlum!»

«Hadi, işin iş yine» diye sırıttı iyilik perisi. «İşte sana gıcır gıcır bir elbise.»

Gerçekten de dükkân sahibinin elinde gri bir takım vardı. Göbekli müşteri ellerini arkasında kavuşturmuş, babacan babacan gülümsüyordu.

«Çıkart oğlum ceketini... Pantalonunu da çıkart.»

Söyleneni yaptı. Dükkâncının uzattığı pantalona soktu sıska bacaklarını. Doğrusu tam kendine göreydi. Paçaları biraz uzundu ama...

«Paçalarının ziyanı yok» dedi göbekli müşteri. «Kıvırtırız.»

Dükkâncı ceketi de giydirdi. Ohh!.. Ne de güzel ısıtırdı insanı bu ceket!...

«Guurt!»

Utancından kıpkırmızı olmuştu. İki adam biribirlerine bakarak gülümsediler O sırada boşları almak için kahvecinin çırağı girdi içeri.

«Bir çay, bir de sandviç getir» dedi dükkâncı ona.

«Yaşasın sevgili küçüğüm» dedi iyilik perisi. «Karnını da doyuracaklar. Belki üç beş kuruş da cep harçlığı verirler.»

Ne de güzel yenirdi sıcak çayla sandviç!

«Omuzları oturmadı» dedi şişman adam.

«Askıda ütüsü bozulmuş» diye bir şeyler geveledi elbiseci. «Aslında tam küçüğe göre...»

Diretti şişman adam:

«Yok yok! Olmadı!»

«Başkasını deneriz beyim. Bizde elbise çook!»

Ucu kancalı uzun sopasıyla yukarıdaki demirden kahverengi bir takım indirdi. Griyi yerine astı.

«Kahverengi hoşuna gider mi?» diye sordu iyilik perisi.

«Deli misin sen?» dedi çocuk. «Renk düşünecek halim mi var benim?»

Kahverengiyi giyip düğmeleri iliklendi.

«Kolu kısa...»

«Beli oturmadı.»

«Kumaş iyi değil...»

«Pantalon dar!»

Öff!... Şu şişman adam da bütün elbiselerde bir kusur buluyordu. Terbiyesizlik etmiş olmaktan korkmasa, «İyi iyi, valla çok iyi. Razıyım ben. Giyecek olan benim» diyecekti. Bir yandan da içi gidiyordu. Ya bu dükkânda sırtına göre elbise bulunmaz da şişman adam kararından cayarsa?...

Korktuğuna uğramadı. Sonunda tam göbeklinin istediği gibi bir elbise bulundu:

«Tamam. Bu çok iyi oldu.»

Gerçekten de çok güzeldi. Aynada kendini tanıyamadı çocukcağız. Kılık nasıl da değiştiriyordu insanı. Bir sandalyede yığılı duran eski elbiselerine baktı. Ne kadar da zavallı görünüşleri vardı!... Onları onca zaman sırtında taşımış olduğuna şaştı.

«Bir de palto gerek» dedi şişman adam.

Körün umduğu bir gözdü, Tanrı iki gözü birden veriyordu galiba.

«Yaşşa sen e mi!» dedi çocuk, iyilik perisine.

İyilik perisi gülümsedi:

«Bana değil, şişman adama teşekkür et.»

Doğruydu ya... Para onun cebinden çıkacaktı.

Palto da bulunduktan sonra sıra pazarlığa geldi. Pazarlık uzadıkça ödü patlıyordu. Ya adam almaktan vazgeçerse?...

Sonunda pazarlık bitti, uyuştular.

«Hadi bana müsaade» dedi iyilik perisi. «Sana daha fazla vakit ayıramam.»

«Güle güle» dedi çocuk. «Bu kadarı bana yetti de arttı bile. Başkalarının da sana ihtiyacı vardır.»

«Sarın!» diye emretti göbekli adam.

«Şimdi!» dedi elbiseci. «Çıkar oğlum...»

Demek ki elbiseyi hemen kirletip çamurlamasından korkuyorlardı. Zaten bu kirli vücutla yeni elbise mi giyilirdi hiç? Önce bir yıkanıp temizlenmek gerekirdi.

Soyunup partallarını giydi. Beklemeye koyuldu. O sırada kahveci çırağı çayla sandviçi getirdi.

«Hay yaşayasın!» dedi elbiseci. «Sabahtan beri bir şey yemedim. Koy şu tezgâhın üstüne.»

Demek yanılmıştı çocuk. Çayla sandviç kendisinin değildi. Adaam sen de! Zaten yeni elbise, açlığını falan unutturmuştu ona.

Elbise ve palto güzelce paketlendi. Şişman adam parayı ödedi.

«İyi günlerde giysin!» dedi elbiseci. «Uymazsa getirin, değiştirelim!»

Uymazsa mı?... Pekâlâ uymuştu işte. Dahası neydi?...

«Uyar canım» dedi şişman adam.

«Küçüğün kendisi gelseydi daha iyi olurdu.»

«Öyle ama okulu var. Getiremedim. Dedim ya, tam bunun yaşında işte. Boyları falan da aynı. Buna olan ona da olur.»

«Tamam oğlum» dedi elbiseci. «Teşekkür ederiz.»

Teşekkür?... Lâfı mı olurdu canım? Taş atıp da kolu mu yorulmuştu sanki? Sıcak dükkân, çay, sandviç, elbise... Elbise, palto, sıcak, soğuk, çay... Sıcak...

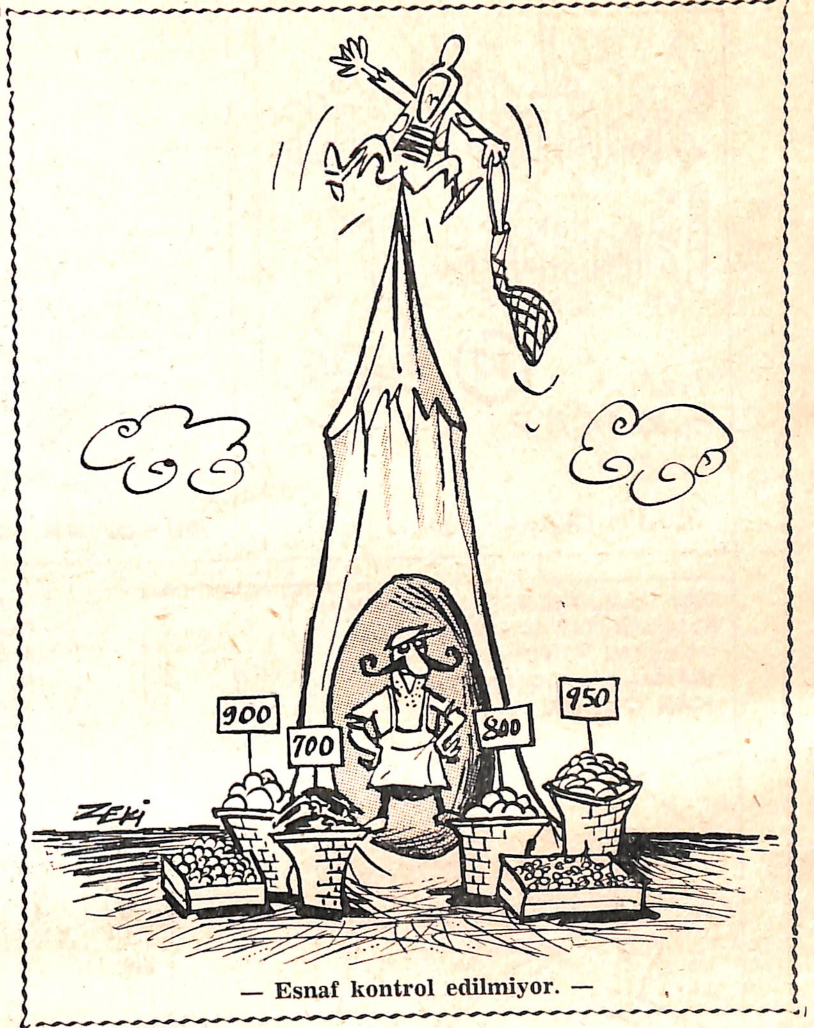
«Sağol küçük» dedi şişman adam. «Gidebilirsin... Hey, sana söylüyorum!...»

Ayakları biribirine dolaşarak kapıya yürüdü.

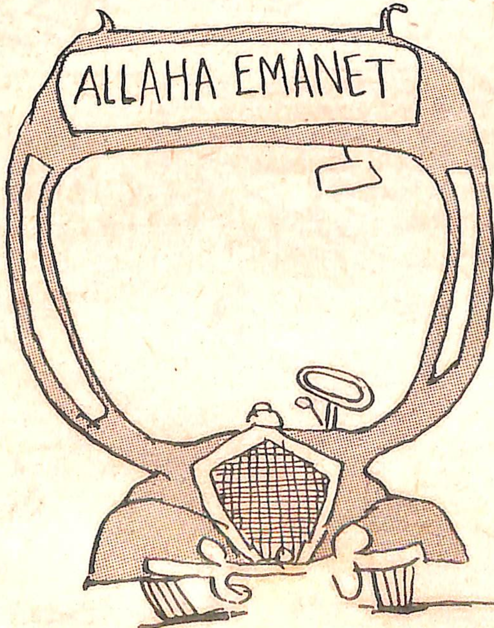
«Hasta mıdır nedir? Duymamış gibi bakıyor adamın yüzüne.»

«Belki bahşiş falan ummuştur» dedi elbiseci.

Sulhi DÖLEK

— Esnaf kontrol edilmiyor. —

7 gün

PAZARTESİ

Hemen dön hemşerim

Amca kızına talip olan Tarsus'lu genç, istenen başlık parasını biriktirmek için Hollanda'da tam dört yıl çalışmış.

Vah vah... Son gelişmelere bakılırsa delikanlının çilesi hâlâ dolmamış demek. Ve ayağının tozuyla hemen Hollanda'ya dönüp sekiz yıl daha çalışması gerek.

Bunun dört yılı evlenme masrafı, salon kirası; dört yılı ise bu işlemin vergi parası...

Kayınbaba alır da, devlet baba durur mu?...

SALI

Helâl olsun

«Şu mühr-ü hümâyunu elime bir geçirirsem...» diyen Dümbüllü, politikaya atılacağını açıklıyor.

İşte bu olay gerçekleşirse, Personel Kanunuyla onbin liraya çıkan maaşlarını parlâmenterlerimize helâl ederiz ancak. «Hiç değilse karşılığında bir iş yapıyorlar» deriz ve Tanrının günü ünlü halk oyuncusu İsmail Dümbüllü ile politikacılarımızın m ü ş t e r e k e n oynadıkları «Mühr-ü hümâyun kimde?» isimli oyunu kahkahayla seyrederiz.

ÇARŞAMBA

Tecrübesi yeter

Aldığı maaşla geçinemeyen bir polis müfettişi mesleği bırakarak sihirbazlığa başlamış.

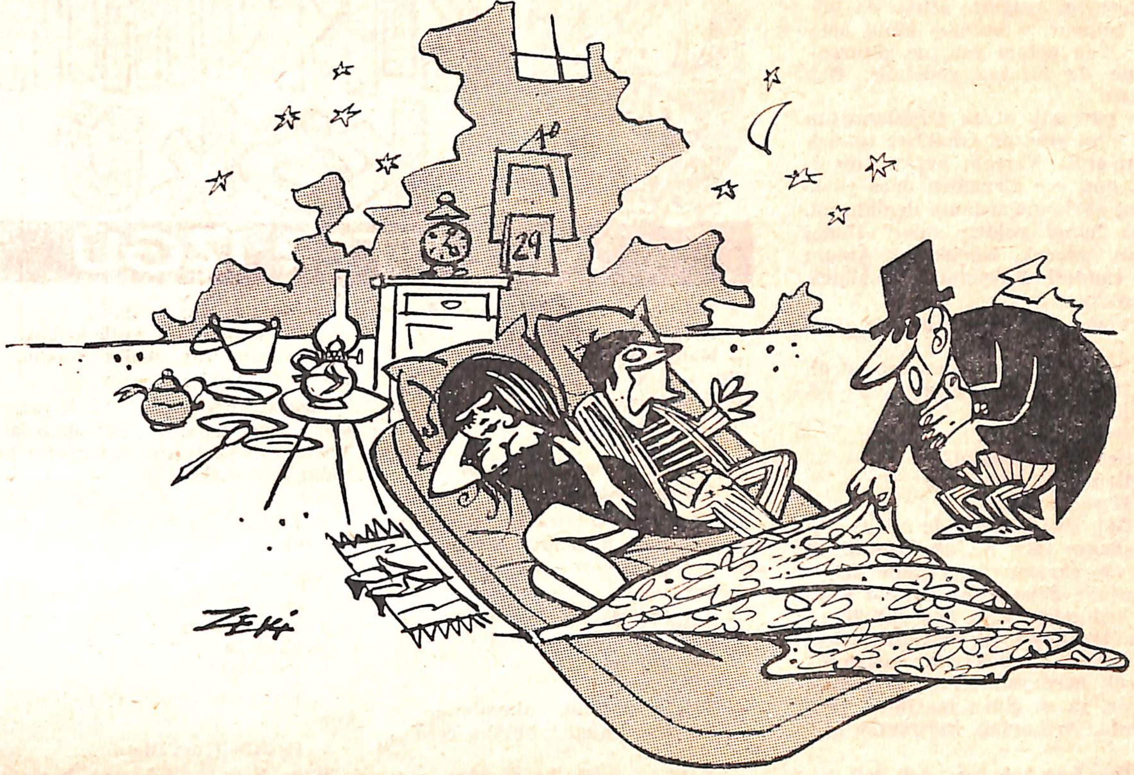
Şimdi gecede bir kaç yüz liraya para demeyen eski polisin, elinde bir de uluslararası profesyonel olduğunu belgeleyen diploması var.

Haberi duyuran gazete, bu diplomayı herkesin alamadığını belirterek göklere çıkarıyor adamı.

Oysa büyütecek ne var bilmem ki... Bizden hangi devlet memuru başvursa iki günde böyle bir diplomaya kavuşur.

Sınav kuruluna, «Altıyüz lira maaşla şu kadar yıl hem ev kirası verdim, hem beş nüfusu besledim, hem çocukların tahsil masrafını karşıladım, gördüğünüz gibi ben de bunca yıl yaşadım» der ve bir anda «Sihirbazlar sihirbazı» diplomasını elde eder!

— Depremde evleri yıkılanlar hâlâ açıkta —

— Bu kaçıncı?.. Valla bir daha örtmem... Kış geliyor, donarsınız!..

PERŞEMBE

Son ümit

İstanbul'un çöp ve pislikten kurtarılması, «Temizlik meleği» diye adlandırılan bir örgüte verilmiş.

Olacağı buydu sonunda...

Asayişi Tanrı'ya havale ettik, uçuzluğu yatırlardan bekledik. Temizlik konusunu Atabey'e vermiştik, onu da meleklere devrettiğini öğrendik!

CUMA

Şehirde şimdi

Dağ-bayır demeden, köy-ova seçmeden adım adım günlerce Hakkâri'yi dolaşan iki yabancı genç bayan, hayâl kırıklığına uğradıklarını belirterek, «Ne sarkıntılığa uğradık, ne kimseden kötü davranış gördük, ne de eşkıya ile karşılaştık» demişler.

Bu iki hanım kız, kendi gazetelerine akseden soygun olayları üzerine eteklerini kısaltıp yola çıktılar zaar.

Ayol, günümüzde Hakkâri'de eşkıya ne arar? Bizim şakilerimiz bile evelallah birer hesap uzmanıdırlar.

Devalüasyonun getirdiği fiyat artışlarını duydular, yasaların boşluklarından yararlanarak hepsi şehirlere indiler.

Milletin cebinde kalan son kuruşları fiyatlara zam yaparak alıyorlar, nedenini soranlara, «Devalüasyon geldi, böyle oldu» diyorlar.

CUMARTESİ

Belli değil mi?

Saldırganlar karşısında ne yapacağımızı şaşırdığımız şu sırada, değerli yazar Nâdir Nâdi hocamız, Cumhuriyet'teki başyazısına başlığı oturtmuş:

«Ey sağduyu, nerdesin?»

Aramaya değer mi üstad? Baksanıza memleketin haline...

İçerden, «Zam, vergi, şap» denen saldırganlar yürüyor; dışardan yurdu kolera tehdit ediyor.

Nasıl ses versin garip? Şimdiye dek ya bir kaza kurşunuyla öteki dünyayı boylamıştır, ya da teslim bayrağını çekip kolları kaldırmıştır!

PAZAR

Kurnaz adamlar

Japonya, bize elli milyon dolar kredi teklif etmiş.

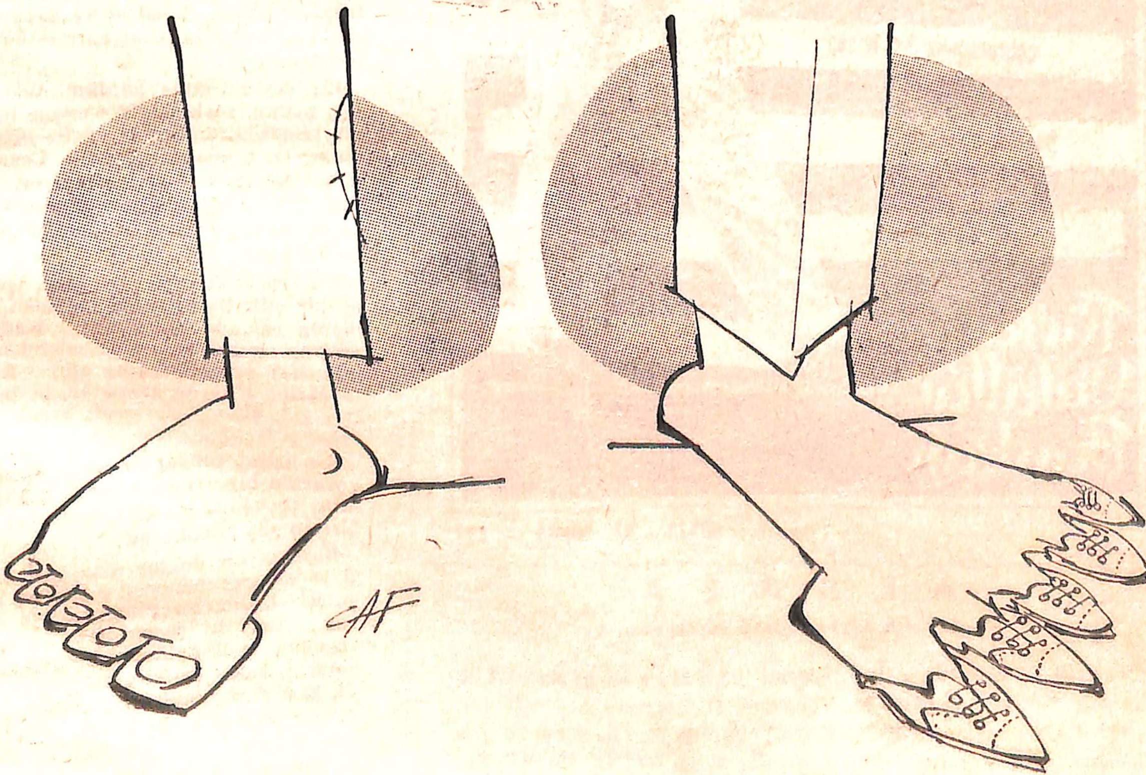
Diğer ülkelerde de bir kredi açma yarışı göze çarpıyor.

Ne kurnaz adamlar değil mi?

Son yirmidört yılda doları 3.90 kuruştan 15 liraya çıkarttığımızı gördüler, bir sonraki ayarlamayı dikkate alarak elli milyon birden teklif ettiler.

Hangi iş durduğu yerde böylesine kâr getirebilir ki?

Vedat SAYGEL

Yazısız

— Heyya, elin adamı böylesinin yanına varmak için evler apartmanlar döşeyip, ayağının altına da taksiler çekiyor, o bulmuş küllü beleşini... Yok oğlum yok, ne götürebilir, ne de bırakıp gedebilir. Bak dalgana!

Bir parçacık olsun ferahlamıştım ama, elim yine de tabakları tutmak istemiyordu. Varsam koşşam diyordum, onu eve girmeden önce yakalasam, söylesem ustanın dediklerini. Acaba hangi yoldan gider? Hangi yoldan gidecek, Küçüksaat, Âbidin Paşa caddesi, Kalekapısı, Teşköprü, Karşıyaka...

— Usda, dedim, ben hemen goşayım?

— N'oldu lan tutuşdun mu? dedi.

— He ki, nasıl tutuşma... Bi yetişsem.

— Desen bunları...

— Senin dediklerini...

— Benim dediklerimi?

— Heye...

— Gop get! Benden de selâm söyle, usdanın fikri de, akıllıdır bizim usda de, çavışmış asgerlikde de!...

Kimbilir daha neler söyledi Fazlı usta ardımdan, ama ben önlüğü çıkarmadan koşmaya başladım. Nasıl koşuyorum, topuklarım omuzuma değecek nerdeyse... Tüm faytonları geçiyor, yavaş giden taksilerle yarışıyorum. Ardımdan bağıranlar oluyor:

— Hop hop kele hop, deli deli dellenmiş gulakları sallanmış! diyerekten. Bir tutsam Raziye'yi, bir anlatsam ustanın dediklerini...

İlerdeki bir kadını ona benzettim:

— Raziye! diye bağırdım.

— Çüüş, oha, dediler etraftan.

Değilmiş, tekrar koşmaya başladım. Bir adama çarptım. Adam:

— Lan, yuh be! diye ardımdan bağırdı.

Küçüksaatı yel gibi geçtim. Âbidin Paşa'ya vurdum... Yok Raziye, uçmuş gitmiş... Yorulmuşum artık, kalbim güm güm vuruyor, şakaklarım atıyor, nerdeyse soluğum kesilecek... Ne olursa olsun deyip bir faytonun arkasına asıldım. Çok geçmedi, veledin biri bağırdı:

— Arabacı, vur gırbacı!

Arabacı parolaya akortlu. Kırbaç gözümün üstünde şakladı. Kıvılcım çaktı sandım. Sanki arabacının kabahati varmış gibi:

— Sakallı dümbük, dedim adama. O da, anama avradıma sövdü, sazlı sözlü, tekerlemeli, şekerlemeli... Atlardan hızlı koştuğum için bana yetişemedi.

Şafak fırınının ordaki şalgamcıya sordum:

— Burdan sarışın bi avrat geçti m-?

— He, dedi.

— Nerye getdi?

Havayı gösterdi dürzü:

— Melâike olup uçtu, dedi.

Dişlerimi gıcırdatıp tekrar koşmaya başladım. Ardımdan bağırdı:

— Masar Osman'a ordan gedilmez, bu tarfadan bu tarafdan! diye.

Dünya bu, kimi can derdinde, kimi et derdinde, kimi de gırgır derdinde... Galiba bizimkisi de et derdi biraz... Ama olsun, bu et o etlerden değil...

Vardım köprünün başına. Artık bir adım atacak halim yok. Daha ben durur durmaz, bir polis yapıştı yakama:

— Dur! dedi.

— Zaten durdum, dedim.

— Yürü! dedi.

— Nereye?

— Karakola.

— Bizim işimiz karakolluk deel, dedim.

— Nelik ya?

— Gönüllük...

— Çatlak mısın sen? dedi.

— Öyleyim galiba.

— Niye koşuyordun?

— Birine haber yetiştirecem.

— Telgraf mısın sen?

— Bilmem ki.

Zıkkımın kökü

MUZAFFER İZGÜ

— Bir şey çaldın da kaçıyordun?

— Hiçbir şey çalmadım.

— Kaldır ellerini havaya! Can yok ki kaldırayım...

— Kaldır ulan! Kaldırdım...

— Bu ne?

— Gıravat... Sevgilim verdi.

— Ya çaldıysan?

— N'apim ben gıravatı çalıp da. Heç gıravatlı bulaşıkçı gördün mü sen? Sevgilim verdi işde, aklına öyle esmiş...

— Sevgilin de mi var senin?

— Evet var, niye olmasın?

— Kaç yaşında?

— Bilmiyorum...

— Yemin et bunu çalmadığına?

— Edelim. Vallaha billâha çalmadım.

— Pekiyi, niye kaçıyordun madem?

— Dedik ya, haber mühim.

— Ölü mü?

— Ondan daha beter.

— Seni karakola götürürdüm ya, şükret işim var, bizim musluk su kaçırıyor, gön alacağım...

Bıraktı gitti polis... Allah razı olsun tüm kaçıran musluklardan... Yürümeye başladım. Köprünün korkuluğuna yaslanmış çörekçiye sordum:

— Burdan sarışın bi avrat geçdi mi? diye.

Sağırmış...

— Ne! diye bağırdı...

— Heç, dedim.

— Taze taze, dedi.

— Eyvallah!

— Küncüsü (susamı) bol mu olsun?

— Eyvallah eyvallah!...

Hızlı hızlı yürümeye başladım. Köprüyü geçtim, sola döndüm. Sıra dükkânları geçince dutlu evi gördüm. İşte şimdi Raziye orada! Evin önünden bir gittim geldim, bir daha gittim geldim.

«Acaba çalsam kapıyı söylesem mi? Ya kocası evdeyse? O zaman, evet o zaman?»

Raziye'den önce geldiğimi düşünerek tekrar köprü başına gittim. Bir zaman bekledim oracıkta. Tekrar döndüm dutlu eve... Ne olursa olsun, kapıyı çalmaya karar verdim. İki kez girip çıktığım evin ilk kez tokmağı, şusu busu olmadığını gördüm. Ama eski, paslı gaz tenekelerinin aralıklarından evin avlusunu görebiliyordum. Neredeyse akşam olmak üzereydi. Simsiyah bir bulut, akşamı erkenden indirebilmek için ve de ardından tüm sularını şehrin üzerine boşaltabilmek için sabırsızlanıyordu. Birden yine aynı kadını gördüm, soğan alan kadını:

— Yeğeni mi arıyon? dedi muzipçe gülerek.

— He, dedim.

— Yok ki evde.

— Dışarı mı getdi?

— He... Gocasına seslenim mi?

— İstemez.

— Niye girmiyon içeri?

— Sana ne?

— Ben bilmiyor muyum sanki, sen Raziye'nin nesi olduğunu, dedi.

Yürümeye başladım. Ardımdan bağırıyordu:

— Bu mahalle namusludur anladın mı deyyus? Sen şükret erim evde yok, yoksa seni döve döve et tahtasına dönderirdi.

— Kes gız sesini, dedim.

— Benim erim, o senin Raziye'nin erine benzemez, erkekdir erkek...

— Ben sana n'aptım be!

Yerden taşı kaptığı gibi üzerime fırlattı:

— Dümbük! diye...

Bir yığın insanlar çıktılar kapıya. Selâmeti kaçmakta buldum.

Demek Raziye gelmemişti eve. Biraz sonra mutlaka gelecekti ve bu köprüden geçecekti. Köprünün öbür başında beklemeye başladım. Yağmur öncesinin ayazı, köprünün bu başından o başına cirit atarken beni hiç düşünmüyordu. Başımı iyice boynumun içine çekip, gelen geçen insanlara bakmaya başladım. Bir salepçi gördüm buharları tüten, kimbilir belki de dörtyol ağzına gidiyordu. Ve ne hesaplar vardı kimbilir kafasında? Salebini satacak, gece birde, ikide evinin yolunu tutacak. Ama ıslanacakmış kaldırımlarda sat ikiye dek, varsın ıslansın. Yeter ki salep bitsin, delik boğazların nafakaları çıksın. Gerisi kolay, üşüyen ayaklar nasıl olsa ısınır karının koynunda...

Bir seyyar satıcı gördüm, tüketmiş malını, ceviz midir, kestane midir tükettiği, bindirmiş küçük oğlunu seyyar arabasının üzerine. Çocuk donuk gözlerle etrafı seyrediyor, adam birtakım hesaplar peşinde, kaça aldık, kaça sattık, ve efendim ne kadar kâr ettik?

Bir otomobil geçti pırıl pırıl, içinde bir çift: Direksiyonu kullanan adamın ağzında bir sigara. Kadın dalgın, sanki önünü gözetlemiyor, yıldızları seyrediyormuş gibi... Elini ağzına götürüp aksırıyor, besbelli soğuk almış, her tarafı kapalı arabanın içinde.

Bir kadın geliyor ilerden, elinde kocaman bir oyuncak bebek... Kimbilir, çocuğuna mı götürecek, yoksa birinin yaş gününe mi?

Karşıda bir doktor muayenehanesi ve muayenehaneden çıkan üç kişi. Bir kadın, bir erkek ve bir çocuk... Belli ki çocuk hasta, yoksa çocuğun işi ne doktor muayenehanesinde? Adam sanki o Köprübaşı'nı ilk kez görüyormuş gibi şaşkın. Reçeteye baktıkça şaşkınlığı daha da çok artıyor. Ceplerini yokluyor, para arıyor mutlaka. Karısına bir şeyler söylüyor. Ne diyecek:

«Gidin siz, ben bir yerden biraz para bulayım, ilâçları alır gelirim» diyor. Ana, kocaman çocuğu kucağı-

VB

Başarınız ve istikbaliniz

tutumlu ve isabetli kararınıza bağlıdır.

Türkiye Vakıflar Bankasında

açtıracağınız her hesap

bu yolda sizin için

en büyük şanstır,

Türkiye Vakıflar Bankası

(Basın : 60515 - A - 20885 — 134)

A K B A B A

• Haftalık Siyasi Mizah Mecmuası •

SAHİBİ : Ergin Ortaç, Yazı işlerini fiilen idare eden: Kadri Yurdatap, Sekreter: Selâmi M. Yurdatap, Dizildiği ve basıldığı yer: Akbaba Matbaası. ABONE BEDELİ : Yıllığı 60, altı aylığı 30 lira. Yabancı memleketlere yıllığı 120, altı aylığı 60 lira. İDARE YERİ : Divanyolu Klodfarer Caddesi, No. 8 - 10, Daire: 3. İstanbul. Telefon : 22 18 11 Fiyatı : 125 kuruştur.

na almaya çalışıyor, olmuyor, sırtına bindiriyor.

Güle güle hasta çocuk ve anası!

Bir sarhoş geçiyor, türkü söyleye söyleye:

«Çile bülbülüm çile!...»

Evet, çileli, diyorum insanlar, sarhoşu da çileli, ayığı da... Hele ben, ben hepsinden çileliyim...

Akşam oldu geçiyor... Raziye yok ortalarda. Birdenbire kadının yalan söylediği aklıma geliyor. Evet, yalan söylemiştir hınzır kadın. Raziye çoktan eve gelmiştir... Tekrar o dutlu eve gidip, kapıyı çalmaya cesaret edemiyorum. Lokantaya gitmekse, hiç canım istemiyor.

«Canı cehenneme tabakların. Yıkasın garsonun biri, bana nesi?» diyorum.

«Bunca yıkadık, yine kirlendi. Benden paso artık...»

Biraderin çalıştığı dükkâna gittim. Kime derdini anlatacaksın ki? Ustası vardı dükkânda.

— Gel ağam, dedi.

— Yok, dedim, gel bişey diyecem sana!

Kapıya geldi:

— N'oldu? diye sordu.

— Yok bir şey, dedim. Canım çok sıkılıyor. Hadi gezek biraz!

— Usda?...

— Lan her yerde usda be! İzin isde. Nenem hasdaymış de, babam gediyormuş de.

— Bakiym...

Bir dakika sonra geldi yanıma:

— Nerye gidek? dedi.

— Yörü, giderik, dedim.

Yağcaminin oraya vurduk. Ordan Küçüksaat, ordan Dörtyol ağzı. Cebimi yokladım, üç beş kuruş var:

— Şurdan bi şarap alak, dedim.

— İi lan, şarap mı içeciyk?

— He...

— Nasıl içeciyk?

— Su gibi...

— Lan ya ölürsek?

— Kim ölmüş ki biz ölek?

Şişeyi cebime koydum. Atatürk caddesinden gidiyoruz... Kardeşim:

— Ne derdin lan? dedi. Lokantadan mı govdular yoksa?

— Lokantasının... dedim.

— Ne ya?

— Gız gidiyor...

— Hangi gız?

— Avrat, Raziye...

Çocukcağıza hiçbir şey anlatmamışım ki bugüne dek... Belki biraz sezgisi var:

— Şu bizim garşımızdaki mi? dedi.

— He.

— E, o evlenmedi mi lan?

— Evlendi. Amma biz buluşduk gene onunla.

— Deme lan?

— Vallaha.

— Bebek gibi be...

— Heye!

— Ee, nerye gediyor?

— .... e!

— Niye?

— Herifi götürüyor.

— Bak dümbüğe!

— Dümbük ki ne dümbük.

— Sen şindi buna mı üzülüyon?

— Heye gardaş!

— Yangın mısın avrada?

— O kadar deeldim amma, iki buluşmadan sona eyice yandım, köz gibi...

— .... ufak yer, yoklanmaz ki gedesin, hem de uzak...

— Yoklanmaz ya.

— Burda nerde yokladın?

— Karşıyaka'da.

— Evine getdin?

— He!

— Lan ya herifi gelseydi?

— Ayarlı!...

— Saat gibi?

— He, saat gibi...

— Avrat sana yangın mı?

— Deliler gibi.

— E, şindi n'apacan?

— Bilmiyorum ki.

— Yoksa benden akıl mı alacan?

— Derdimi dökecem.

— Dök ağam dök!

(Devamı var)

MİLLETLER GÜLÜYOR

Nasıl başarmış

Trafik son derece sıkışıktı. Saatlerdir kaldırımda bekleyen Charles, bir türlü karşıya geçemiyordu. Ne yapsam diye düşünürken karşı kaldırımda bekleyen Paul'e takıldı bakışları:

— Hey, Paul, diye seslendi. Geçmeyi nasıl başardın?

— Ne geçmesi birader, diye cevap verdi beriki. Ben, bu tarafta dünyaya geldim!

Üzüntü

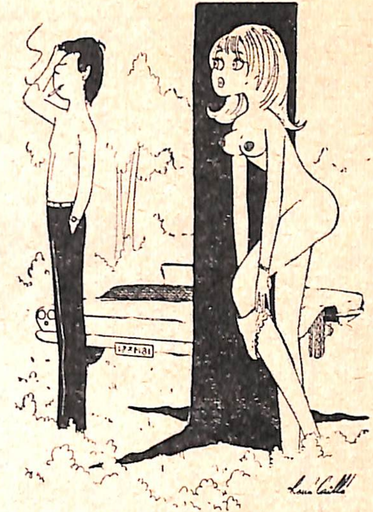
Son derece üzgün bir yüzle büroya gelince patron sordu:

— Neyiniz var? Bir şeye sıkılmış gibisiniz.

— Evet, dedi adam. Baba oldum.

— Canım bundan iyi haber mi olur? Somurtacağınıza sevinsenize...

— Haber iyi olmasına iyi ama, karımın duymasından korkuyorum!

— Sakın bakma, giyiniyorum artık!..

Şeytan

Eve yeni elbisesiyle dönen kadına:

— Bu kadarı fazla! diye çıkıştı kocası. Bir ay içinde üçüncü elbise bu!..

— Ne yapayım, dedi kadın. Görünce dayanamadım. Şeytan dürttü beni...

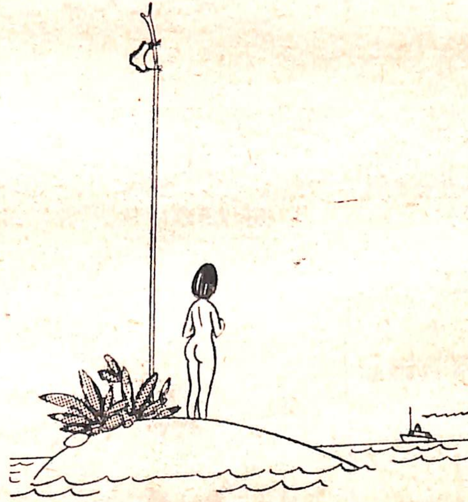
— Sen çekil aradan bakayım deseydin şeytana.

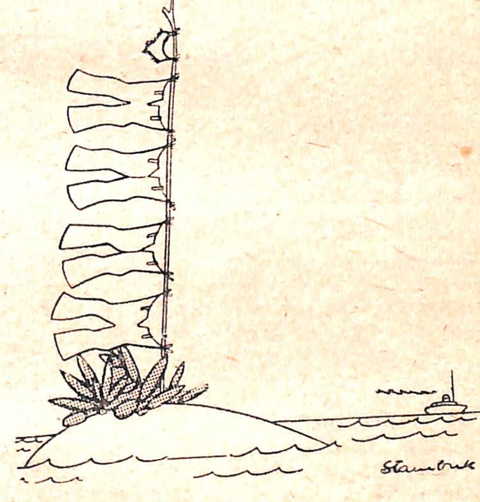
— Dedim. Çekildi ve arkadan bakınca daha güzel görünüyor, dedi.

Aksi

Kabul gününün bitiminde, küçük kız, annesine:

— Bir sürü insana, hem pasta, likör, çay veriyorsun, hem de adına «Kabul günü» diyorsun, dedi.

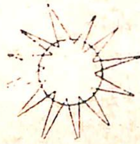

Yazısız

Ölçü

İngiltere'den dönen bir turist, orasını şöyle anlatıyordu:

— Mutfak işi çok basitleşmiştir İngiltere'de. Önünüze getirilen sıcak bir şeyse, çorbadır; soğuk bir şeyse, biradır.

Yazısız

Beyaz mendil

Kızlar kampında, öğretmen bir gün motelin penceresinden mendilini attı. Mendil uça uça yere düştü. Bunun üzerine öğretmen, kızlara dönerek:

— Bu mendilin yere düşüşü size neyi hatırlattı? diye sordu.

Kızlar çeşitli cevaplar verdiler:

— Bir paraşütü!

— Bir ilkbahar çiçeğini!

— Uzak memleketlerden gelen beyaz bir uçağı!

Öğretmen:

— Cevapların hepsi güzel, dedi. İçinizde sadece biri var ki hiçbir şey söylemedi. Sen Berta, bu uçan mendil sana bir şey hatırlatmadı mı?

Yüzü sivilcelerle dolu bir kız olan Berta karşılık verdi:

— Aşkı hatırlattı efendim!

— Aşkı mı? Nereden aklına geldi?...

Onun yerine bir arkadaşı konuştu:

— Bugünlerde Berta yalnız aşkı düşünüyor, değil mendilinizi, kendinizi bile pencereden atsaydınız yine aşkı hatırlayacaktı!...

★

Yaramaz çocuk!

Küçük Claud okuldan bir gözü mosmor, çürümüş bir halde eve döndü. Annesine dert yandı:

— Sınıfımızda bulunan iri bir oğlan gözüme yumruk attı...

Annesi teselli etti:

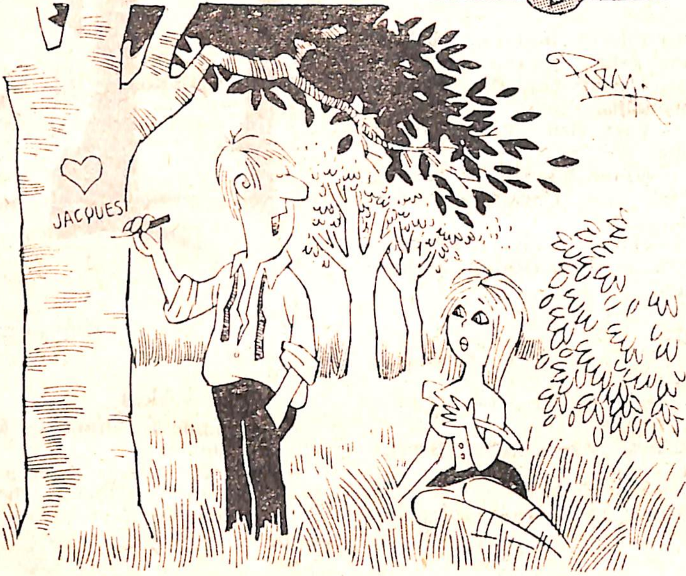
— Zarar yok evlâdım, yarın sana bir pasta veririm, onu gözüne yumruk atan çocuğa verirsin, bu şekilde onunla dost olursunuz ve bir daha sana yumruk atmaz.

Ertesi gün Claud pastayı okula götürdü. Fakat akşama diğer gözü de morarmış olarak eve döndü. Annesi hayretle sordu:

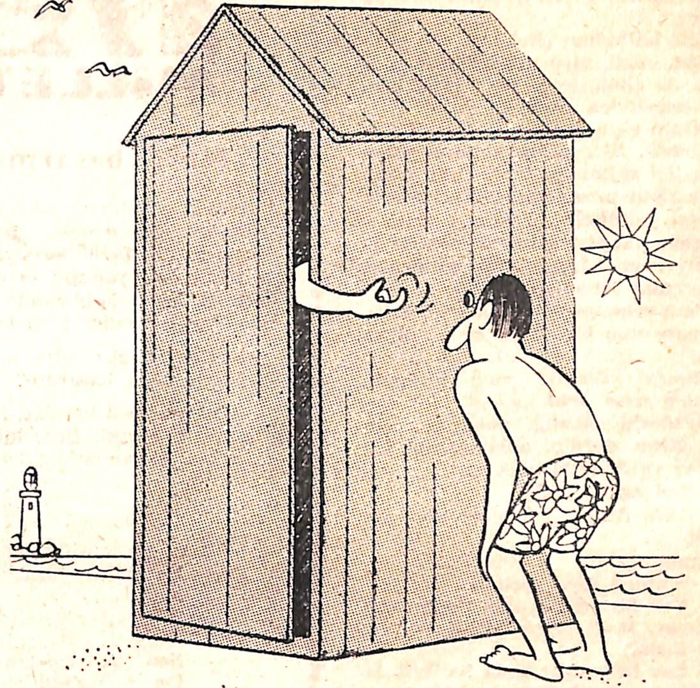
— Bu gözüne de kim vurdu?...

— Yine aynı çocuk, dedi Claud. Bir pasta daha istiyor.

Dünya Karikatürleri

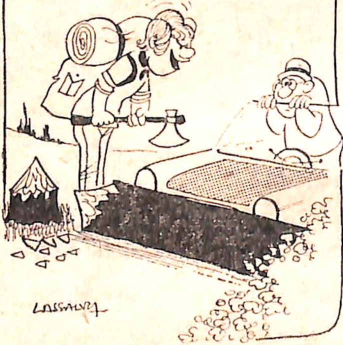
— İSMİNİZ NEYDİ, SÖYLER MİSİNİZ ?..

YAZISIZ

TÜRLÜ ÇEŞİTLİ OTO-STOPÇULAR

YOL KESEN OTO-STOPÇU

HERKESİN SEVDİĞİ OTO-STOPÇU.

HERKESİN KORKTUĞU OTO-STOPÇU.

YOLUNU BULAN OTO-STOPÇU.

OTO-STOPÇU AVINA ÇIKAN.

YOLDAN ÇIKAN OTO STOPÇU.

YOLUNU BULAMIYAN OTO-STOPÇU.

ARABA SÜRENİN RÜYASI.

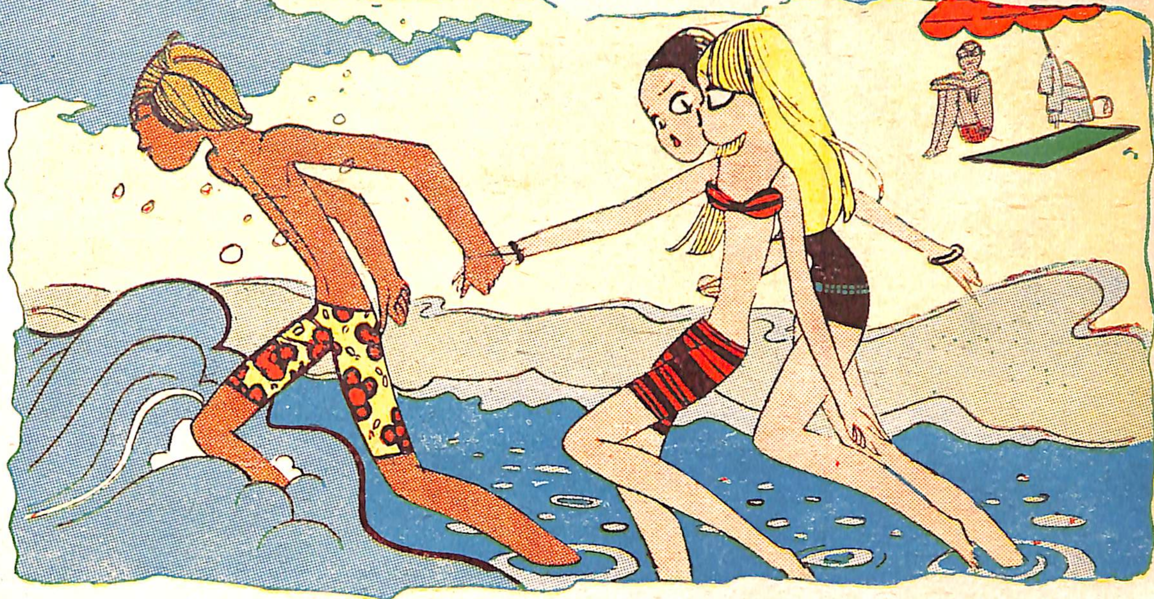
YAVRUNUZUN İLERİYE GÜVENLE BAKABİLMESİ

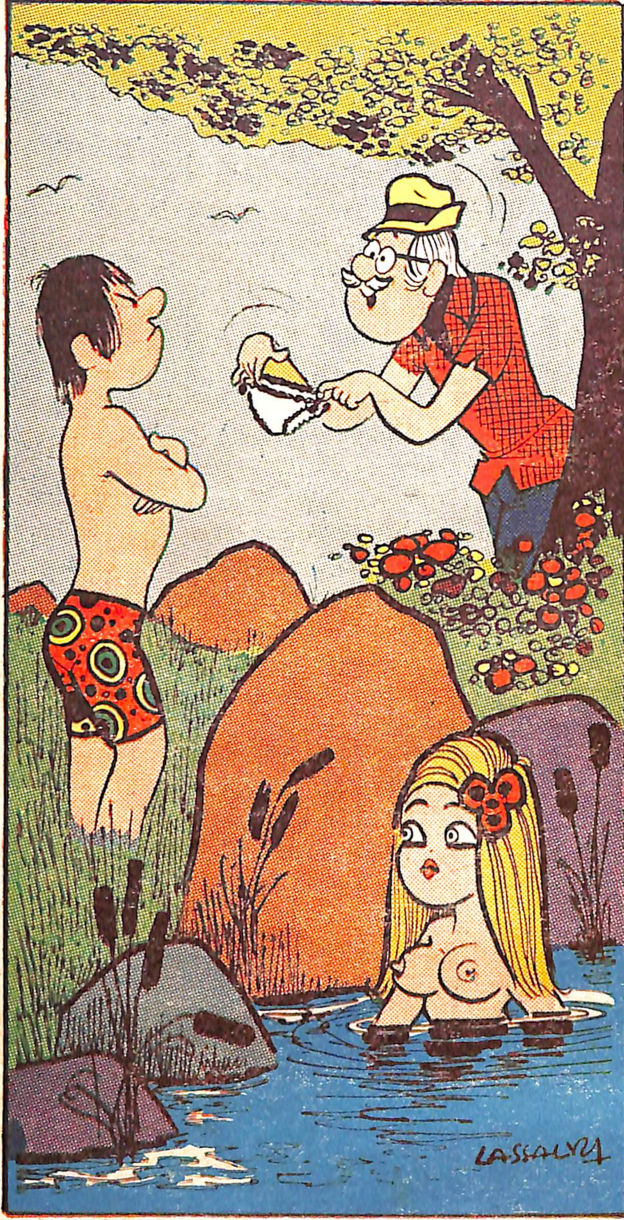
şimdiden yapacağınız tasarruflarla mümkündür.

AKBANK

(Ak. : 136)

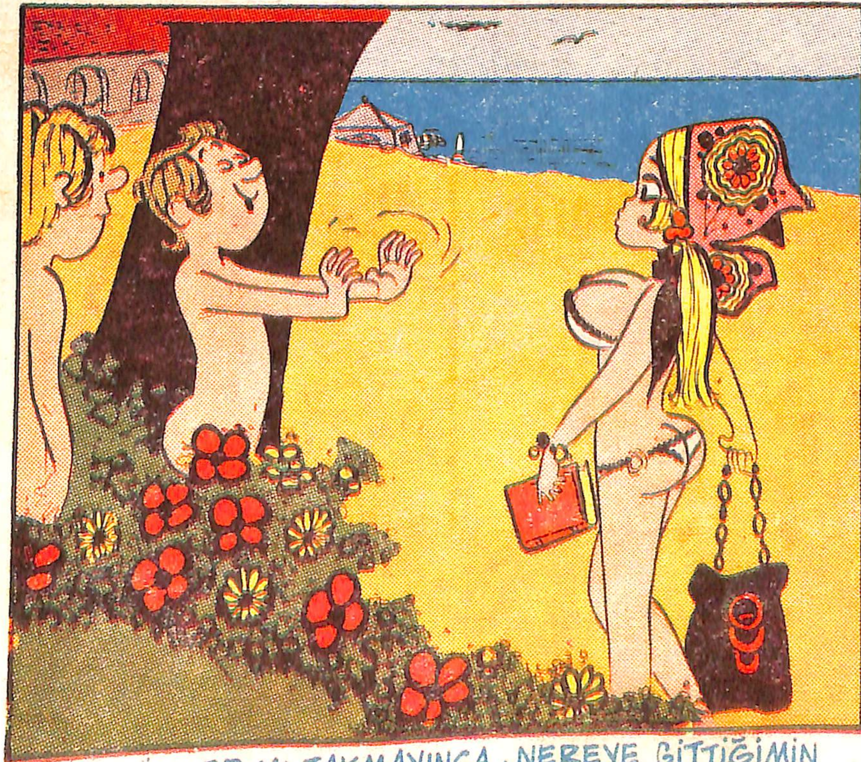
— DİKKAT ET ... DALGAYA GETİRMESİN !..

— SİZİ DEĞİL, BUNU GİYEN HARİKA YARATIĞI ARIYORUM !..

YAZISIZ

— GÖZLÜKLERİMİ TAKMAYINCA, NEREYE GİTTİĞİMİN FARKINDA OLMUYORUM !..

YAZISIZ